

חידושי יו"ד בעוהיי

סי' א' ס"א בהגהה. ולכן נוהגין כו' נראה לסמוך מן הדין כההיא דירושלמי מ' דמאי פ"ה והובא בר"ש שם ובהי"ס מה' יומא (ח') ד"ה תנן התם יע"ש לענין טהרות חבר נחמן לעלמו ולמהר"ח אללו. אבל ברבים בעי קבלה וה"ל לענין שוחט לרבים :

וע"פ האמור דדבר הנוגע לרבים בעיין קבלה לכ"ד ניחא קושיית החוס' כחובות (כ"ד א) ד"ה שלי חדש כו' דלא מליט שגחשדו ע"ה על החדש. אבל לא קשה דלמכור לרבים בעי נאמנות לכ"ד. ועפ"י מיושב דברי הרמב"ם ז"ל פי"ב הט"ו חסוד שהעיד על אחרים כגמ' חזקה אין אדם מוטא ולא לו. והקשה הראב"ד מהא דאי' בירושלמי פ"ד דמאי דדוקא בנכנס לכרך ואינו מכיר אדם שם כו'. וישב הכ"מ דמאי אליבא דר"מ תמוה שהרי נפק לדינא דמכיר אדם כו' ע"ש הלכה ח'. אבל הענין דודאי לענין נאמנות איזה פרט דכלל גדול הוא ע"א נאמן באיסורין אפילו על של עלמו ורק ע"ה אי"ל על מעשרות. ומכ"מ על של אחרים נאמן וכ"ל לאיזה פרט אבל למכור לרבים אין אחד נאמן כלל בלי קבלה מומחה לרבים. וא"כ שפיר מקשה הירושלמי בנכנס לעיר וא"מ אדם שם וכי עד אי' נאמן וא"ל להגיה וכי ע"ה נאמן כהגהת הגר"א ז"ל משום קושיית הר"ש ע"ש. אבל כפשוטו דאפילו חבר ג"כ אינו נאמן להחזיק את האיש למכור לרבים. והנה בעירובין פ"ה תנן אין מודין אלא נומחה והביאי בשם הירושלמי דעל הדיוט אין סומכין. וי"ל הטעם משום שהוא שייך לרבים מיהו באומר עד כאן החוב שבת פי' שכבר נמדד ע"פ כ"ד ע"א נאמן אע"פ שרבים סומכין עליו משום שהוא מילתא דעבידא לגלויי וכדאיתא בר"ה פ"ב דנאמן ע"א להעיד על החודש משום זה הטעם. משא"כ במדרת עלמו לא עבידא לגלויי שיכול לומר שעלה חשבונו בהבלעה ובקידור בא"א :

ש"ס דכל המטין א"ש כו' ובקלמ מקומות כו'. נחלקו אם הטעם דלא סומכין ארובא מטעם מיעוט המלוי כדעת הר"ן ז"ל וא"כ שוב אינו מלוי כמבואר בביאורי הגר"א ז"ל. ואי הטעם משום חזקה איבור כדעת הרא"ש דסבר דהוי מיעוט שא"מ. וכן כ' בספר מעדני יו"ט סט"ו אות ח' וא"כ לא מהני גם האידנא עד שיבי' קבלה וכאלו נחקרו כב"ד לפיטו :

ש"ס ואם בדקו כו' מדברי אגורה. וכבר תמכו עליו הט"ו והגר"א ז"ל משום דתני לריעותא. ומאי ראי' מר"ח יע"ש ונראה להלן עליו דדעתו כחירון החוס' משום חסר ואחאי וכן סתמו דבריהם בריש גרה דדוקא במקום דאיכא למימר חו"א אזלין בחד הריעותא וכן מוכח מהא דעירובין (ל"ו) רבא אמר התם כו' ולכאורה הא הוי תרתי לריעותא בחוקת שלא עירב והרומה טמאה לפניך אלא משום שא"ל לומר טמא ואחאי והיה יכול הש"ס שם לומר דבמקוה משום תרתי לריעותא טמא וסבר הרגישו התי"ס שם. ובזה יש לבאר מחלוקת ר"ח עם הפסק. דר"ח סבר דדוקא פגימה כדי חגירת הלפורן פסולה. ומיירי פגימה הוא אצל אן סברי לפי רוב הפוסקים דכ"ש נמי פגימה היא אי ה' מולאים אות'. וא"כ אפשר לומר פגום ואחאי ובג"ד נמי מיירי האגודה דטעה בדבר א' וא"ל שכן ואחאי ומייתי ראייה שפיר מר"ח דכשר. ולפי דבריו היה אפשר לחלק ככה"ל בין האגודה והרשב"א ז"ל :

סעיף ג' אפילו שאלו לו כו' נראה דלעלמו מותר לאכול מהא דחוספתא דמס' טהרות והובא בר"ש פ"ח שם משנה א' ע"ה שקבל עליו כו' יע"ש. ומחלוקת ר"ע ותכמים נראה דהיא במחלוקת ר"מ ור"י במס' כריתות (י"ב) אי אדם נאמן ע"ע יותר ממאה עדים. וה"ל אן סהדי דלא רמי אנפשיה ושם הלכה כר"י. ולכן פ' ג"כ הרמב"ם ה' א"מ פ"ה ה"ז הלכה כחכמים דר"ע ובג"ד נמי קן הוא לעג"ד אי אדם כרי לי :

ש"ס בהגה"ה ומי כו' ואמר כרי לי וכו' והנה כב"י נסחפק בזה. וז"ל ולפ"ז כו' אפשר כו' לכן נראה דדייק הרמ"א ז"ל דדוקא באמר כרי לי דלא כהש"ך ז"ל. והענין דיש לעיין במה שכחב הרמב"ם דכל מי שלא החזיק באימון ידיים לא ישחוט כפ"ע. וכן כ' הרמ"א בס"א ולמה אי יפסול ידע דפסול ואי משום דחסור להקריף

לכתחילה א"כ בפני חכם נמי. וא"כ אין לדבר סוף אלא שמה יחטוף ולא ירגיש בעלמו. אבל אחר יכיר בפניו ובזריזות אבריו ובדיעבד לא חייבין לכך ולא ידענו הטעם אי משום דרוב אינם מחטפים. וא"כ כאן ברנלי חייבין כההיא דפ"ק דגדה קפלה ורחאה וכו' חייבין כ"ו שלא עקרה פ"א. או משום דרוב מחטפים מרגישים. וא"כ גם כאן כשר. והנה בהגמ"ו משמע דכ' משום הלכות א"י הטעם דפסלי נשים משום דבהם מלוי עילוף האף שחולק ע"י עכ"פ מוכח דהטעם משום דעילוף לא שכיחא. אולם אין מזה ראייה דמודי כו"ע דבדיעבד ש"נ כשרה :

וב"ש בש"ך סק"ג או דרם אינו כב"י. וכן הנכון לעג"ד דכיון שה' מוליד בלא הפסק לא שייך דריסה אלא במחטין לכך כדחגיג' בתוספתא פ"ב ה' שוחט וחתך את הראש כב"א אם מחטין שחטתו פסולה ואם לאו כשרה. אולם אפשר לחוש שמא מחמת התעלפות פסק מלהוליד כ"ש ודחק את הסכין למטה בלא הולכה. לכן חייבין בשיכור להרמ"א מיהו מדמלינו במחטין דמני גבי דיני שהי' השחי' את הסכין ועף ולא חני גבי דרסה מקודם. ש"מ דאין בעייפות חשם דרסא והתעלפות היינו עייפות כפירש"י (ג' ב) ונ"מ אי שחט במהירות עד שלא שעה כשיעור אליבא דדינא כשר מלד הדין זולת להמנהג להטריף שהי' כ"ש :

ש"ס ויש מחמירים כו' נחלק הש"ך עם הרש"ל ז"ל בביאור דעת המרדכי אם קאי גם אספק אם יודע ה"ס. ונראה להוכיח כהרש"ל ז"ל דע"כ הא דחסור לכתחלה באחר ע"ג יותר מגבי גט וכיוצא באשר עמד המרדכי ע"ז. ז"ל משום דחייבין שמה יכיר עיניו כ"ש ובגט לא איכפת לן כ"ש א"כ לשיטת הר"ף ז"ל והמחבר דבא"י אם הוא מומחה איכ"מ שיבדקו אח"כ מותר לכתחלה באחר ע"ג דאפילו יסיר כ"ש נבדקו אח"כ. אבל להמרדכי לסבר כהרמ"א אסור גם באחר ע"ג מחמת הטעם דשמה יכיר עיניו. ומאי כ"מ באינו מומחה ודאי. ומיהו גוף הראיה יש לדמות כמ"ש ה"ה (ד' ב) ד"ה שמה דנקיט לשון דיעבד משום איך מילתא :

סעי' ה' מש"כ הש"ך ס"ק כ"ה בשם הב"י דמומחה יודע לאמן את ידו יהי' שוין אין ג"ל. דהיודע לשחוט כוונת הש"ס אימון ידיים ובדיקו כהבו כן רש"י ור"ן ז"ל דומיא דאיך מילי דתני בבב"ה דאין שום נפקותא בדיעת הדין דוק ותשכח. ומ"ש עוד הש"ך ס"ק כ"ו דלהחוס' אינו מותר להאכיל לכלבים באחרים ע"ג לכתחלה אלא דוקא במומחה או אומן לעג"ד דהחוס' מודי מלמד הדין מותר ככ"ע. והרא"י מהא דאמרין בפ' כיסוי הדם (פ"ו ב) הורה רבי כר"מ כו' ולימא כאן בקטן שידע לאמן את ידו דאינו ברור כ"כ דמעטיו מקולקלים. וכאן באינו אומן דברור דמעטיו מקולקלים והרא"י דאפי' באחר ע"ג פסול אלא ודאי דזה מלד החומרא. ואין לומר דכיון דאמר הלכה כר"מ והלכה כחכמים. משמע במאי דפליגי ובקטן שא"ל לאמן א"י לא פליגי דהורה משמע הוראה דינא מכלל מעשה והורה כן כדמשמע במס' חובות (ו'). והואיל דמה"ס מותר אף לאכול מגור לאכיל לכלבים. והוי גזירה לגזירה וכן כ' הר"ן ז"ל בפ' גה"ד ד' ר"ל א' לענין פת שאפאה עם הללי שמומחה לאכול בפ"ע. ולא גזרינן שמה יאכלנה עם חלב ע"ש וכי"ב הרבב והבו דלא לוסף עלה :

ס"ד אם הוא מומחה פי' הש"ך סק"ל אינו מבואר דהא המחבר פי' דמותר לסמוך על שיבדקו אח"כ ומלד הדוחק פי' השמ"ג מחמת שקשה הבדיקה ע"י כתיבה אין סומכין לכ"ע. וקשה להאמן שכיוון לזה הש"ך ז"ל שאין בו רמז לזה. ובשיקור הדבר ל"ע הא באלם יכלנו לבדוק שלא ע"י כתיבה רק הוא יכתוב מיבט כשר או פסול ומאי זו טרחא. ועוד א"כ נוקמי מחטין הכל שוחטין וש"כ בזה האופן דרישא מיירי בכל אדם וסיפא באלם וכאן לא יתורן בחירון הגר"א ז"ל ס"ק ס' דרישא וסיפא בעי בדיקה רק בשני מיני אנשים וכן הוא לרבינא. איברא אי נדייק בכמו זה נמלא עוד אופנים. ועוד יש להקשות לכאורה מהא דאמרין במס' גיטין (ל"ה ב) נודר ועובד יורד ומגרש. וסומכין פי' לכתחילה מחמת שהכחן אינו פסול אלא מדרבנן ואין לך טרחא ובקושי יותר מנט. אולם אין מזה ראייה דהתם אפילו באיסור דאורייתא יכול לסמוך מכיון שגדר הנאה ממנה עומד לגרש. וכי"ב סומכין בדאורייתא במס' בלאים (ש"ב מ"ד) אם רלה גומס עד פחות מטפת כו'. והטעם שלא יולל

עוד לנטיעה כדאמרינן בב"ב פ' הספינה. וממילא יעקר אח"ו וכן כ' הפוסקים לענין הדחת הכשר. ומכ"מ אין מזה רחוק להפנות דבשי נדר הנאה ולא ממכין שיגדש אח"ו משום דבשי עשוי. ולא חלי בדידן אבל כאן למה לנו לחוש שנתעלל בזה. לכן נראה עיקר כהכ"ח וע' ביאורי הגר"א ז"ל וגו' בזה אפילו נימא דאלס הוא גמיר ככ"א מ"מ אמרינן במ"ס עירובין (כ"ד) כי חיים הם למואלהים כו' וקשה לבכחה. ומיישנין שמה שכתב איזה דין וזה פשוט ומ"ס הט"ו בטעם הג"א דפסיל לכתחלה באלס תמוה לעג"ד דהא מבוחר בהג"א שמתפק ג"כ אפילו אחר שחט ומכרך לעלמו. וזוה ודאי אין נפקותא דהא אפילו פקח שיכול לכרך לעלמו יולא בברכת אחר אלא הטעם מבוחר בביאורי הגר"א ז"ל דהוה מטעם שליחות וכל שא"ל לעשות בעלמו א"י לעשות שליח כדאמרינן בקידושין (כ"ג):

ס"ח וי"א ששכור ל"י כו' לפי מש"כ ברניל להתעלף ששחיטתו פסולה עד שיאמר כרי ל"י. ה"נ מטעם זה בשכור כן הוא ודלא כהש"ך ז"ל: **ס"ט** אלא א"כ כו' הטעם פרש"י שמה ל"י הרוב ולא ידע. א"כ באחר ע"ג מותר לכתחילה ולהל"ח שמה עירוף ומכ"מ נבא לאכול כמו דמיישנין בשחיטת חס"ו לשיטת התוס' וכו' דכיון שאחר עומד ע"ג לראות אם שחט רוב או לא שוב אין לחוש לכך. וכן אמרינן במ"ס פסחים פ"ק הוא עלמו עסוק לבערו כו'. אלא מש"כ בשלטי הגבורים בשם א"ז הוא עלה טובה ואיסור כל תשמיש שמה יקלקל הבהמה בחנם והוא מועיל לא יוכל לתקן. וא"כ בצבחה חולנית ואין אחר כאן שידע לאמן א"י לשחוט מותר הסומא באחר ע"ג לכ"ע:

ס"י י"א ששחיטתו אסורה הש"ך הביא תשובת הרמ"ש ז"ל דלא בעי חרס והטעם דעבדו אנפשייהו חד"א. וכן כתב הגר"א ל' ורריך ביאור הא"ך נעשה ע"י הסכמה חד"א בשלמא לקמן בכ"ב יומר שלא שחט נאמן ע"א. אבל אם יאמר א' הרי הוא הישר אזי עלי כנבלה לא אחר כלום כדתנן במ"ס נדרים (י"ג) ככשר יר אם לא שנימא דהסכמת הקהל הרי הוא כנדר ולא שייך ע"ז שון חד"א. לכן נראה דכיון דבשי עדות להוליא מחזקה איסור ז' דלא בעי עדות גמורה במקום שבידו כאשה וגנב ומומר דכולן זמני על השחיטה בעלם. ואזובוהו דלוליה נדה דילפינן מוספיה לה. עלמה כמבואר בתוס' ריש מס' גיטין (ב' ב) והא דגזלן פסול יומר מאשה כמבואר בתוס' ריש פ"ג מכריתות דהתם לאו בידו וזאת משום שתיקה כהודאה לשיטת התוס'. אבל כ"ז בסתם אבל אם אחר שאין מאמין לפלוני מהני כהא דאמרינן במ"ס קידושין (ס"ג) אי מהימן לך דלא זגלנא הוא והתם ע"כ לאו גזלן ידוע הוי. ומכ"מ יכול לעשות עליו כגזלן ידוע שלא להאמינו וה"נ יכול לעשות על עלמו כחשוד לאותו דבר דא"ל מלך הדין. וה"נ הקהל עשו עליהם יתר השוחטים כחשודים. וממילא שחיטתם נבלה מלך הדין ולפ"ז ביש עדים על שחיטתם ששחטו היטב ע"כ שח"כ אם לא מלך החרס ולכן כ' השו"ע את החרס משום דלא פסיקא ל':

ס"י טבח כו' כבר תמהו על זה הפסק דה' לנו לומר אוקמי עד נגד עד יואקמי אחזקה איסור. וכ' הש"ך ס' קכ"ז סק"ד באריכות והיולא מדבריו דהתוס' והפוסקים סברי דהא דאמרינן בכל איסורי תורה ע"ג ככלל בכ"מ שהאמינה תורה רק אם נתקבל בב"ד רק הריטוב"א יחיד בדבר וכאן גבי שוחט הוי כאח"ז ונתקבל בב"ד. ולכן פי' הא דה"י קכ"ז מייירי בב"א. ואנכי תמוה לי כ"ז כשפוטם הדברים לומר דשוחט הוי כנתקבל בב"ד. ומניין להמחרי"ק זה הסברא. וגם זה דוחק לומר דהא דה"י קכ"ז מייירי דווקא בב"א ולא ה"י להרמ"א לפסום. ועכ"ו קשה לי דה"י סברי התוס' דנאמנות ע"א ככה"מ הוי כנאמנות ע"א בטובה ויולא דגם זה מה"מ מרמזי קרבן כדאמרינן בקידושין (ס"ב ב). א"כ לשיטת הר"י בתוס' יבמות (ק"ו ב) ד"ה הא דכ"מ ש"א נאמן מה"מ אפי' בב"א אין אחר יכול להכחישו ה"ג ככה"מ וזה נגד משנה מפורשת במ"ס טהרות פ"ה מט"ע ע"א אומר נטמא וע"א אומר ל"נ כו' ברה"י טמא וברה"י טהור. ואפילו נימא שהמשנה מייירי בב"א דווקא נמי קשה להר"י ז"ל שהתורה האמינהו לע"א שאמר נטמא להוליא מחזקתו וגם זה דוחק לומר דהמשנה מייירי בב"א דווקא כמ"ס התוס' הג"ל בחי' א'. לכן נראה לעג"ד דמטעם לא נחלק שום אדם על הריטוב"א ז"ל דככל א"ה עד נגד עד אוקמינן אחזקה רק התוס' לא הולירו

לכך כיון דכל הטעם של ע"א נאמן לא מלך שהאמינו תורה. רק מלך שתיקה כהודאה בעלים ופשיטא שאם אחר מכחישו לא אמרינן שתיקה כהודאה. וא"כ אתי הדין שבב"י קכ"ז כפשטו' ככה"ג וה"א דהמחרי"ק ז"ל הוא מטעם אחר דרוב מעשי השוחט מתוקנים מוליא מחזקה איסור כי היכי דאמרינן ביבמות פ"ב רוב נשים מתעברות ויולדות מוליא מחזקה יבוס. וכן כתבו התוס' בפ' כיסוי הדם (פ"ו) ד"ה מ"ע הקשה כו' אי רוב מעשיהם מתוקנים יהא מותר לאכול משחיטתם יע"ש. ולמה הא בעי עדות להוליא דאין מלרפין עדות פ"ו עם מעשי עלמו ביחד. וזוה הדרך נוכל להבין דעת הטור שפסק בקטן אומן ומומחה כשר אף באין אחרים ע"ג. ותמה עליו הגר"ח מאד והשאה עמדנו על טעמו שהוא סובר דכיון שהוא מומחה ושחט כמה פעמים לפנינו עד שאימנו את ידיו הוי רוב מעשיו מתוקנים וכדברי התוס' הג"ל. איברא המחבר ופוסקים לא פסקו כן וג"ל הטעם דאמרינן במ"ס נדרים (פ"ג) רוב דתלוי במעשה אין מוליא מחזקה. וכבר הקשו התוס' מהא דביבמות הג"ל ויתירו דהש"י בר דעת יע"ש. אבל חס"ו דאין דעתם שלמה אין רוב דתלוי במעשיהם מוליא מחזקה. וזוה ניחא לי מש"כ הרמ"א לגיל ס"ה דקטן לענין זה הוא עד י"ג שנים ויום א' דמשמע דלא בעי בדיקה אחר סימנין והוא תמוה דהוא ספק דאורייתא. ואין סומכין על השנים כדאמרינן בגדה פ' יולא דופן ורריך לדחוק דמונתו שהביא סימנין. ולפי דברינו ניחא דכיון שהגיע לפגות ראיבן בשניו. שוב סומכין על מעשיו המתוקנים:

נחזור לענינו דלעיל דהא דה"י (קכ"ז) מייירי בואח"ז ג"כ. ואדרבא אתי אומר דפסק הארוך מייירי דוקא בואח"ז כאשכחן כן תמה הש"ך ממשנה דכריתות. ודלה לתרץ דהכונה שהוא ספק יע"ש (אבל כבר הוכחתי ממשנה דתהרות הג"ל דתנן ברה"ר טהור) ואין בזה טעם ממ"ג אם העד הא' היא עיקר מלך שתיקה כהודאה הוא ודאי אסור וכן ברה"ר טמא. ואי הוי עד נגד עד אוקמי אחזקה אלא הדבר ברור דהארוך מייירי בואח"ז ואז כיון שכבר הודה הבע"ב ונתחזק באיסור שוב לא מהני העד האחר כמו שאמר בעלמו מפורש שהוא טרפה ונתחזק מיד בדבריו ומלקין על החזקתו. אבל כשבאין בב"א ה"י ע"ש. והתורה דכריתות ודטהרות מייירי בב"א דוקא להארוך ולפי דברי האשכנזי ודאי נחלקו התוס' על הריטוב"א ומטעם הודאה הבעלים. גם הר"י בעל התוס' שביבמות הג"ל מורה שיש נפקותא בין בב"א לזאח"ז ולא דמי להא דטובה דהתם מטעם נאמנות ליהוד והכא מטעם הודאה. והרשב"א ז"ל אזיל לשיטתו דסבר דמטעם נאמנות לכן אין נפקותא בין בפני הבעלים או לא והריטוב"א ז"ל דאין נפקותא בין בב"א לזאח"ז. איברא אף לשיטת התוס' אין מההכרח לומר כהארוך דל"ד כלל לאמירת הבעלים בפ"ו דהוא עלמו מסתפק ואפשר אם יבוא אחר אח"ו ויחיש יודה גם הוא לעד השני. ויותר מזה אמרינן במ"ס כריתות (כ"ד) דמסתפק שמה יומו עדיו יע"ש אלא שיש לחלק קלם דהתם א"י כלל. אבל גם אללו רגלים לדבר ומימו מפורש בתוס' כריתות ריש פ"ג כהארוך שכתבו דעד נ"ע זאח"ז נאמן הוא לחייבו חטאת מטעם שתיקה כהודאה כדמסיימי אף שנקטו בלבושם כל מקום שהאמינה תורה כו'. מכ"מ כל האמנת התורה היינו מטעם הודאה הבעלים:

ועתה זכיתי עוד להתבונן במש"כ השו"ע בס' ל"ט סעיף ע"ז ט"ו. ולכאורה הוא נגד דברי שמתלק בין בב"א לזאח"ז אבל אחרי רואי בתשובת תשכ"ן בעלמו בחלק שני שאלה פ"ט והנה לריכה ביאור. וזהו תורף דבריו בקל"ה בתחילה כ' דאם בלא בב"א אוקמי אחזקה רק הרולה להתמיר תע"ב ואח"כ דאם זאח"ז אם בא המחשכר בתחילה ודאי כשר דהתורה האמינה בעלם ועיקר להחיר ולא לאסור דילפינן מושחט את בן הבקר כו' וא"כ דמי לזה אחר נטמאת מחתלה דה"ה כשנים. אבל אם המתירוף בא מהחלה נסתפק דלא מלינו שהתורה האמינהו והוי כב"א וחזר בזה וכ' דילפינן מק"ו מלהחיר וכ"ש לאסור. וא"כ אפילו בא האוסר ראשון והמתיר אחרון הוי כב"א והרולה להקל יקל והרולה להחמיר יחמיר. והדברים תמוהים דלא שיפא רש"א. לכן נראה לפרש דעת התשכ"ן כדעת הריטוב"א ז"ל ובתחלה היה בדעתו שהמתיר חידוש הוא שהאמינהו התורה כשנים מה שאין כן באיסור. ולכן בבא זאח"ז ולהחיר קודם הוי כשנים. אבל לפי מסקנתו דאין בין היתר לאיסור וכ"ש הוא ממילא

מהרמב"ם ז"ל שכ' ספ"ה מה"ש טענה שילא טריפה מח"י מעבירין אותו אין זה ראייה דודאי הב"ד מעבירין אותו מטעם קנס. ומכ"ש לפי דברי לעיל שכ' דלענין רבים בעי קבלה מלד הדין ולא הסמיכן אחזקה חבר ה"ג כן הוא מעבירין אותו מחזקה להיות עבד לרבים. וכן מלינו החס לענין חבר במס' ע"ז (ל"ט) הרי הן בחזקתן עד שיחדשו. ויותר מבוזר במס' דמאי ובבבב"ב פ' עד כמה אכל בכ"ז שחיטתו כשרה כפסק הרמ"א ז"ל ולכן בע"א הפוסלו כיון שאין מאמינים אותו להעבירו ממילא גם הוא מותר מכאן והלאה. דלו לבדו לא שייך לומר העברה לרבים וזה פשוט :

סימן ב סעי"ב מומר אוכל כו'. הן הש"ך כ' בשם הב"י דאחר השחיטה וכ' הטעם דסמיכן שבדק הוא שמשמחא בדקו כו' ולא כן הוא כמו שמדויק לשון ת"ה שהביא הב"י וז"ל והוא נאמן לומר שלא נפגם מוכח דכוונתו שבדק בבירור (ועין בט"ו לקמן סק"ז בשם ת"ה להרשב"א מבוזר כדברי) ואין אלו לריבים לדיוקים כי בחידושי הרשב"א ז"ל כ' בפ"י דלא סמיכן עליו שיבדוק הסכין אחר שחיטה יע"ש. והגאונים חולקים גם ע"ז דלא סמיכן כלל אנדיקתו ומש"כ עוד הש"ך דמהר"ן משמע דחולק על הרשב"א ז"ל וכבר כהגאונים במש"כ לא כן הוא דהוא הוליא מדבריו בריש חולין וז"ל וש"מ דבדיקה סכין לא מיעבדא כו' דהא אפילו בישראל מומר כו' ומיהו כל היכא דאית' לסכין בפנינו בדקין אן ולא סמיכן אנדיקת המומר. וליתא דקאי אחחילה דבריו ולאפוקי מדעת הבהמ"א ז"ל דלא מלריך כלל בדיקה סכין לאחר שחיטה. ותדע דכן כוונתו דכ' ולפנינו נלריך עוד בזה ולא מלינו עוד לו דברים אלא לקמן בסוגיא דר"ה ור"ח בשביר עלמות. והחזיר את דבריו שבתאן דלכתחלה לריך בדיקה אחריו. וידוע דהר"ן ברוב דבריו כהרשב"א ז"ל והנה הב"י כ' בשם הרשב"א ז"ל דאין לריך לבדוק הסמינים אחר שחיטתו וסמיכן כי הוא יבדוק קודם גמר שיעור שהי'. ואם יראה דלא שחט השעור יגמור את שחיטתו. וכן כ' הרשב"א ז"ל בחידושי יע"ש וא"כ קשה לי לפי המנהג לפסול שהי' כ"ש. ולכן כבר נהגו ש.א לבדוק בסמינים חיבף קודם גמר שיעור שהי' דאין שום נפקותא בזה. וא"כ במומר ליחוש שמא לא שחט הרוב שלא במתאין דבדיקת הסמינים אחר שחיטה הוא לעיבודא ואם אבד טריפה חלמא דחיישינן לך. וכן קשה לי אהא דפסקין רוב מלינו אלא שחיטה כו' ואם נמלא בטהא לא שחט הרוב שלא בכוונה בשלמא לרינא דהש"ס המנהג הי' וכן הדין לבדוק חיבף ולראות אם לא שחט הרוב ימהר לגמור השחיטה כמו שמוכח מדברי הרשב"א. וכן מוכרח כיון דחיישינן לך אפילו לענין דיעבד וא"כ לדין דאין המנהג כן וגם לא מהני מידי למה לא יחוש לזה. לכן ל"ל דבאמת לריך לבדוק הסמינים בעלמא בין במומר בין בנמלא :

ש ואין ליתן לו כו' על טעם הר"ן ז"ל מה שחש הרואים. יש לכאורה להקשות מהא דמס' גיטין (ל"ה ב) נודר ועובר וירד ומגרש. והתם ס"ד דהש"ך דלא מייירי אפילו ברבים ול"ה משום הרואים וזה פשוט שיותר משרסם לכל מי שיש לו אשה פסולה מומר. ויש לחלק דהתם בכהנים זריזין לא גזרינן. אבל לא יכולתי לעמוד על דעתו של הר"ן ז"ל למה הולך לך. ומש"כ הפמ"ג משום ס"ס לא נסתפק בטעם הידוע שמא ישכח א"ג כלל דהא לרבינא דאין סומכין על רוב מומחין ולריך בדיקה מקודם דוקא. ויש כמ"כ ס"ס כהאי שמא מומחא ושמא לא נשכח מלבדוק. גם הדינים המסתעפים מטעם הר"ן ז"ל לפי דברי הב"ח ואחרונים ז"ל קשה מכמה ענינים כיוולא בזה ונע"ג :

ס מומר לחיובין כו' הקשה הט"ו א"כ פסול העדות כדן החשוד על השבועה. ובה"כ ח' דמומנא מליכורא ל"י וכאשר כן כתב בס' ק"ט ובמח"כ שנה בזה דשם הקשה הש"ך אמאי אמרינן דהמחויב ליבעב ונשבע שבועת ביטוי דחוזר ונשבע ובאמת לק"מ דיותר מזה אמרינן במס' שבועות (ל"ה ב) הא דיינא דאשבע בזה אלהי השמים דחוזר ונשבע משום דטעה בדבר משנה. איך דהאיכור שיה ממש נקייטת חפץ. ומכ"ש אם נשבע בשבועה יותר קלה ממה שמחויב דלא מהני. אבל לענין חשוד ודאי החשוד ע"ז חשוד ע"ז דחטן (שם מ"ה) החשוד כולד אחת שבועת שוא כו' וחשוד לשבועת מורה בנקולת שהיא בבקיעת חפץ. איברא בשבועת ביטוי דקיל יותר

ממילא אין בין ב"א לזוח"ז כהריב"א. דלא משום שהאמינתו חסרה כשגם אלא משום שע"א נאמן עכ"פ איך שהוא כוונת ההשכ"ך פסק הש"ע תמוה ואפילו נומא דהשכ"ך כיוון לדברי הש"ע כלורחם. דע"כ אין כאן שתיקה כהולאה דהבעה"ב עומד ולווח ח"כ מאי איריא דבא בב"א עם המוכר אפילו בא הקונה בעלמא לב"ד ואמר בנמלא ביהמ"ה המוכר טריפה מי יאמינו. בשלמא התשב"ך סבר כשיטת הרמב"ן ורשב"א כמש"כ דהחורה האמינה ע"א לחיובין בין להסיר בין לאסור. ולהתוס' להסיר לא מלאנו כלל כמש"כ הרמ"א בס' ק"ז ס"ג הנ"ל ולאסור נמי מלד שתיקה אלא ע"כ דכבר כהרמב"ן ז"ל. ושפיר יש לחלק בין בב"א לזוח"ז ודלא כהריב"א ז"ל. אבל הש"ע פסק בס' הנ"ל כהתוס' ולא זכר כלל לא בב"א ולא בש"ע דעת הרמב"ן וא"כ למה נאמן הקונה אפילו בלא הבשח המוכר בשלמא הא דסט"ו מיירי בטבא ואמרינן דהבע"ב האמינו עליו דא"כ אין לדבר סוף דכ"א יאמר להבדוק אהה עשית להנקה. ואינו מאמינך אלא כיון דהקהל האמינהו עליהם הוי כשתיקה והודאה חבל בס' י"ז מי יאמן לא' שצדוק להטריף בהמת חברו לההוס'. ודבר זה מרפסן אינרי לפענ"ד ע"כ נראה לע"ד דהאף בב"י הנולד זה הדין מהשכ"ך. אבל הוא סיבכו לפי דעת עלמו באופן אחר קצת. (וכן עשה רבינו בדיון של המהרי"ק ז"ל דגויי לטעם תשובה כמ"ש הנר"ה) וזה כוונתו דהא ודאי אילו בא א' מן השוק לפנינו והטיר דנעריף בהמתו ש"פ או נדרס לא היינו מאמינים אותו רק הוי שייח' חנפשי' חד"א. אבל אין נאמן עליו בלא האמנת בעה"ב אבל אי ביה בוחף לפנינו והטיר כך ודאי נאמן על חלקו כמאה עדים ואסור לכל אדם ממילא אסורה על כל אף יחלקו הבהמה חלו כשר האחר ומכיון דכיון דלאסרה על כ"א שוב נחזיקה באיכור ומלוקן כשר כדון מלקין על החזקות. וא"כ נאמן כשגם דכיון דמלקין ע"פ דבריו ועיין ברמב"ם פט"ו מה' סנהדרין דין ו' ואם הי' נתכחש בע"א א"כ אין הדבר ברור בעינינו איך מלקין עליו והא ע"פ שנים עדים בעינן. אלא ע"כ דהחזקה עושה כשנים ושוב אין ע"א נאמן להכחישו ולכן אם בא השותף השני אח"כ ולווח אין שומעין דאחמול הלוקהו ע"ז הטריפות ועכשיו נאמינו לאכול על פיו. אבל אם באו בב"א איקמי חד נגד חד ואוקמי אחזקה וכ"ז בקונה דווקא. אבל באים אחר אין נאמן כלל אפילו בלא הכחשה בעה"ב כשיטת ה"ה והש"ע וזה ניחא מה שלא פ' הש"ע בס"ז אי מיירי בב"א או לא כדפ' רוס בס"ז דין הא' הוה מטעם שתיקה כהולאה. וחלי בדעת הארוך הנ"ל וכבר כ' שאין מההכרח לומר כמותו רק הארוך וסו"פ פסקו כן. (וזה אין ברור בידו) אבל בס"ז הטעם פשוט וברור אם שלא ביארו הב"י אבל א"א לפרשהו בע"א לענ"ד :

ש והעד עלמו כו' הפר"ח תמה ע"ז והש"ך כ' דעיקר הטעם משום השבועה. ולכן השיג לקמן בס"ב ס"ב על הרמ"א יע"ש והגר"א ז"ל הביא ראי' להרמ"א ז"ל מהא דרי"ח ע"ש. וכ' דהעיקר הטעם לא משום תשובה כהב"י ולא כמהרי"ק. אך קשה מפני מה נאמן כיון שהוא חשוד. ויותר אי תמה לכאורה על שחיטת מומר למה נאמן להוליא מחזקה איכור אף שלא שביק היתרא ואכל איכורא ולכן ל"ה שמא ישהה. אבל כיון דבעי עדות כדברי הפר"ח והא חשוד על הדבר איך הוא נאמן. ומכש"כ לשיטת הגר"א ז"ל דפ' בס' (ק"ט סק"ח) דחשוד על הדבר אינו מעיד אפילו על של חברו שאינו נגע לזה כלל. ועוד פסק דלחאבון הוא חשוד יע"ש א"כ קשה עלינו הסכמת הגר"א ז"ל כאן. אבל הענין הוא כמש"כ לעיל דלא מטעם נאמנות כשר אלא מטעם רוב מעשיו מחוקקים. דעד דהא לשיטת התוס' דסברי אין ע"א נאמן באיסורין להוליא מחזקתו (עיין מרדכי חולין ס' חקע"ט) וכן פסק הש"ע בס' (ק"ז) יע"ש כהג"ה ס"ג וכל היכי כו' איך סמיכן ארוב מלין א"ש מומחין הן הא בעי עדות. אלא מטעם רוב מעשיהם מחוקקים כיון דמומחין הן [והא דלריבינא דסבר דחיישינן לעלופי ומכ"מ נאמן באומר כרי לי והסא לאו בידו שלא להתעלף אפשר דרבינא מודי דאין זה חשש גדול או דכיון להוליינו לשוחט אומן וכמ"ש התוס' בריש גיטין. ויותר מזה ברוב עבתי ישראל אפילו רוב עכו"ם כשר בנמלא ומי מעיד על שחיטתו אלא ברוב נאכלין הוא ע"י שחיטה כשרה] וה"ג מומר וחשוד לאיתו דבר ג"מ רוב מעשיהם מחזיקים. והא דביא ה

ומי אפסר לתרץ בע"א דהתם בקטן הטעם כמ"ש הש"ך דאסור להאכילו אבל לא משום שאינו מזהרים עליו. אלא דמשום זה מקבל ממנו שלא לאכול מידיו משא"כ במומר הכל בע"כ :

ס"ז ולהרמב"ם פסול והא דלעיל בס"א שנגנבו גדיו חירץ הדרישה דדוקא מומר לד"א. והא דהקשה הש"ך מלשון העור שכתב החשוד על הגנבה משמע מכבד. אני אומר ולטעמיך הא ע"כ מודי הרמב"ם דחשוד על ד"א אינו חשוד על שחיטה כמו שפסק כ"ה פעמים דאין הלכה כר"מ. ואין לומר דהיינו להעיד לאחר אבל לעלמו לא הא שיעת הרמב"ם ז"ל דחשוד לאותו דבר נמי גאמר על כל אחרים כמבואר בפ"י נו"ה מו"מ הלכה י"א וצ"פ י"א מה' עדות ובכ"מ. אלא ע"כ דחשוד לאו היינו מומר ובפ"א נמי נקרא חשוד. ומה בהקשה עוד מהר"ש ש"כ ברוב גנבי ישראל וכן כתב הרמ"א לעיל. הרמב"ם מפרש החוספתא ברוב העיר ישראל ולא הוחזקו כלל בעיר גנבים דלזילין בחר רוב העיר. והר"א והר"מ הכריזו דלא כהרמב"ם אדרבה לוינו מביין כלל מה שחירץ הש"ך בשם אביו ז"ל. דמה לי טרחא דבדיקה הסבין או טרחא דחיפוש אחר מומחה ואפילו יש מומחה בעיר. הא כתב הש"ך בעלמו לעיל דלא מהני אלא בזומר מומחה פלוני ולא דמי לחמין של ע"ע. וע"כ ז"ל דמומחה בעיר טרחא יותר כמש"כ הבדק הבית ומשה"כ. א"כ להרמב"ם למה מותר במנאל דלא אחר כלל אלא ודאי כהדרישה ומש"כ הרמ"א דמודי הרמב"ם דלאותו דבר אפילו בחשוד בעלמא אינו נאמן. כבר כ' הגר"א ז"ל דאינו מוכח כלל מדברי הרמב"ם. אבל נראה לי להוכיח מדבריו ז"ל בפ"א מה' עדות ה"ו ס"ג שהרי פשע בעבירה כו' וגאמן לומר יפה שחטתי. אבל החשוד על דבר א"נ כו' מוכח כהרמ"א ומלך הכלל אשר בידיו החשוד עה"ד א"נ עכ"פ לעלמו. איברא הא כ' הרמ"א לעיל כהמהרי"ק דע"פ ש"א טריפה מחט"י שחטתו כשרה. ומשמע מדברי הגר"א ז"ל שסותר הרמ"א דברי עלמו. ולי נראה לחלק דכבר כ' לעיל דכל היסור של הרמ"א מטעם דרוב מעשיו מחוקקים. וכי היכי דמומר נאמן שלא ישהה מחמת זה הטעם. כן עתה נחמד מ"מ עכ"פ רוב מעשיו ה' מחוקקים אפילו לבדוק הסבין. ובמקרה שנחמד לא יאל מכלל רוב מעשיו אבל כאן מיירי שלא בטעם קבוע. והואיל שנחמד לאכול נבילות אפילו פ"א בזה ראינו רוב מעשיו להטריח בבדיקה הסבין. ומטעם עדות הא א"נ בפ"א כולל ע"כ לתרץ דברי הרמ"א ז"ל. ולדברי הש"ך בס"ק כ' הייתי יכול לומר ולחלק בין פסקי הרמ"א דהם מיירי בטעם לאחר. אלא שיש לדחות דטעם היינו פרנסאו הוי כולל ע"כ. אבל באמת כל חילוק הש"ך אינו מובן דבריו ז"ל ה' טובים במחמטת אמירה. אלו אמר דזה שחוט משבח יפה אבל בג"ד רחוק בעלמו לר"ך לטרוח ולבדוק מה לי לעלמו ומה לי לאחר. אלא נראה כמש"כ לחלק בין עבח שרוב מעשיו בבדיקה הסבין מחוקקים ובין חשוד בעלמא :

ס"ח בהגה"ה מסור כו' ויש מהשירים. כבר נשאר הגר"א ז"ל בל"ע על ראיית הרשב"א מכל הפסולים ע"ש. אבל בעלם הדין יש לתרץ דעת השו"ע בס' ק"ט דפ' בסחם להכשיר. דמסור אינו להכשיר פורק עול ולכן מלך הדין אינו כמין. רק לענין תפלין דשיקרו עול מ"ש והוא פרוק ממנו. והא דאמרין בע"ז (כ"ו ב) דמורידין ולא מעלין היינו משום דודף. אבל לכל המטה אינו כמין להכשיר :

ס"ט ה' כשר ופסול כו'. הדין הזה מקורו בחום' חולין (י"ד) ד"ה השוחט כו'. ועוד אמרין בסוף השוחט כו' והשתא כיון דמומר כו'. והקשו האחרונים ז"ל מחוספתא ובאמת הייתי יכול לומר דגירסתם ה' בהום' ישראל ודחי כו' והסופתא גשנית ע"כ קודם שעשאו כעכו"ם דחגיגה שם הכל שוחטין אפילו דחי. וקמ"ל דהאף דבעי ישראל ע"ג בהא דישאל שוחט עמו מהני כע"ג. אלא שהקשה הגר"א ז"ל מהא דהקשו החום' גושא ובוגהו ז"ל שהחום' הרלו לפי שיטתו דמומר בפ"א אין שחיטתו פסולה. אבל לדין דסברי דעכ"פ אחר שחיטתו פעם הא' פסול מכאן ואילך ובמ"ש גם הש"ך סק"ז. וע"כ ז"ל דבאמת כשר דלא כו' ושו"ע. אבל לעג"ד נראה להכריח כדעת החום' והשו"ע דהנה במ' שבת (ל"ב ב) נחלקו ר"מ ור"י בזה יכול וזה יכול בחיוב קרבן.

ומשם נלמד הדין לענין משכב ומושב כהא דאמרין לענין מחלוקת ר"י ור"ש בזה א"י וזה א"י דפליגי לענין קרבן. וקמפלגי בקראי וקמפלגי בשיתתה לענין מו"מ במש" זבין פ"ד מ"ז ה' יושב על ד' רגלי המטה כו' טמאות מפני שא"י כו' ור"ש מטטר. ופ"י שם הר"ש והגר"א ז"ל דלשיטתייהו אולי דר"י סבר דכ"א הוא כמשי"ע שיש בו ממש כיון דחברו א"י וזלחו. ור"ש סבר דהוי כמשי"ע שאין בו ממש. ופ"י שם בספ"א ה' רכוב ע"ג בהמה כו' טהורות יעו"ש ופ"י הר"ש ז"ל משום דהוי כמשי"ע שאין בו ממש וא"כ לר"מ דמחייב קרבן דסבר דכ"א הוא כעושה הכל ה"ג כרכוב ע"ג בהמה טמאה. וסחם משנה אחי כר"י כהתם משנה שבת' שבת ולכאורה לר"י לר"ך ביאור למה נמא דכ"א הוי כמשי"ע שאין בו ממש. נמא איפכא ולהחמיר אלא כמו דלענין קרבן פטור ואוקמי אחוקה פטור. ה"ג לענין טמאה טהור ולא מטעם ספק דא"כ הוי חייב אשם חלו. ובפומאה ה' עמא ברה"י אלא החוקה עושה ודאי וה"ג לנ"ד לר"מ דסבר דז"י וז"י הוי כ"א כעושה מעשה השחיטה כשרה. אבל לר"י וכן הלכה דהוי כ"א כמשי"ע שאין בו ממש ה"ג בהמה בחוקת שאינה זבחה. והשתא לק"מ מהא דהקשו החום' והגר"א ז"ל דוקמי מחטתין כ"י. והתוס' לא רלו לאוקמי מחטתין כר"מ דלשיטתייהו אולי כבוגיא דשם דאין למידן זבחה משבת ע"ש חום' ד"ה ור"ש ושם בחי' פירשתי בס"ד. ואין לדין ע"כ טוקמי הכי. אח"כ ראינו שקדמי בעל תפארת לחמה ה"ש כ"א וצ"ע כב"י ס"ד בענין מחלוקת רש"י וחום' דבבית שותפות שעמד על קושיית חום' הנ"ל :

ס"י ס"א בהליכתה. ר"ל לאשיקי בשעת חזרתה דתניא בחוספתא פ"א זרק את הסבין כו' משום ר"ג אמרו בדרך הליכתה כשרה ושלח בדרך הליכתה פסולה. ולכאורה ה"י בחזרתה פסולה אבל בחום' חולין (י"ב ב) דבהלכה זבחה דכרבה ופרש"י חזרה וחסכה יעו"ש. וכן אמרין בחום' סנהדרין (ע"ז ב) ואמר דכ"א זרק לזר כו' וחזר לאחוריו והרגה חייב יעו"ש אלמא דכחו הוא. אלא פ"י החוספתא אם ה' בדרך הליכתה אפילו בחזרה כשר אבל אם כלה כמו ונפלה בעלמה ושתיה פסולה. וכדתן לענין נהיגה אפר פ"ה במ' פרה פ"ו מ"א ואח"כ נפל על השוקה פסול יע"ש בר"ש דחילק בכך. וזה מדויק לשון החום' דתני בדרך הליכתה ולא קתני בדרך כו' דה"י אפילו בחזרה כשר. רק שיא נכחו בדרך הליכתה שזאב ודאי מנחו. והש"ע נקיט מילתא פסיקתא דאלו בחזרה לר"ך דיוק והבנת האדם אם היתה בקפילה או בפסילה :

ס"ב ס"ב שחט סחם. לכאורה מוכח מזה"ש שם בחולין דמדמה להא דזיכה לו במתנה והתם דווקא בשחט פלגי. אבל אי אמר דרובה לקבל המתנה ודאי לא אמרין לבסוף בשלוש הובית סופו ע"ס. וה"ל דווקא בשחט שחיטה וכן כ' הש"ך בשם הפוסקים. ואנכי בענין לא ידעתיס וגר"ד כלל דהתם המחלוקת איך ה' מחשבה בשעה שזיכהו. ואי אמר בפיו שרובה במתנה לא משחטין אמתשה דדברים שבלב אינם דברים. ונס להא ל"ח דילמא אמר בפיו בינו לב"ע שאינו רוצה במתנה דאפילו אמר ל"מ דעכ"פ בשעה שאמר לפניו שרובה ביטל כל דבריו. אם לא שומר מודעא בפני עדים אבל כאן ע"כ התם דילמא אמר בפ"ע שזוחט לשם עכו"ם ואנחנו לא ראינו. דאי במחשבה לחוד לא נפסלה הבהמה ואפילו בקדשים מחשבה אינה פוסלה כדפרש"י בריש מסכת זבחים יע"ש וחום' בסוף פ' המפקיד ובכ"מ. דמחשבת פניל הוא דבור וכן מוכח מהא דמס' גיטין (כ"ד ב) ודילמא דשמענא דפגיל וכל הכוגיא שם. וכן בסוגין דחולין הנ"ל אבל הכא דשמענא דחגיב וח"כ ע"כ כל החשש דילמא אמר בפיו. וח"כ אפילו אמר לפניו שזוחט לשם מטה נמי אמרין הובית אופו ע"ת ואמר קודם שחיטה שזוחט לשם עכו"ם. והתם שחיטה מיירי דכרבה כדאין ואין לך לשם מלוח שחיטה יותר מ"מ חיישין. והא דכ' השו"ע שחט סחם היינו שלא לשם דבר פסול וכן לשון רש"י (מ' א) ד"ה לשם דבר כשר שחיטה סחם. אלמא אפי' אמירה לכשר מיקרי שחיטה סחם :

ס"ג ואלו יש לו שותפות בה. פלפלו האחרונים ז"ל לתרץ הא דכ' הש"ע בח"מ. ותי' הש"ך ז"ל אינו מובן דלזבו לא חייבי אלא בשותף ביין למטור. אבל ביין העשוי לשת' ודאי פטור לשלם ולי :

והי נראה שצריך ביאור היכי מיירי למה אמר בה הוא המחשב. מה היחה כוונתו מחילה והנה נכשחט בהמה חזרו ממש ודאי אפי' אמר שחט לשם כו"ס ממש ולא ללעז. אין לנו מאמינים לו לאכזר של חזירו כדן ע"א ומכש"כ שנושה עלמו רשע בזה. הבל בשותף חי אמר בפ"י כן הוא נאמן על שלו לאכזר על כ"א. ומחילה גם חזירו אינו יודע להכחישו וע"כ נאכזר כולה ע"פ. דחך נחלק הבהמה הואיל דחזרו נאכזר על כ"א מלך הדין וע"כ מיירי הש"ע כחן בשאינו לפנינו או שאומר שכיון ללעז. ומ"מ לשי' הרמב"ם ורש"י ז"ל אין לנו מאמינים לו ובהו הרי שפיר. דהתם בח"מ מיירי באומר בפ"י שכיון ללעז ממש. ומ"מ אין יכול לאכזר יינו ש"ח לשחוט אף כשרובה לשלם אבל בשותף נאמן וחייב לשלם. וקמ"ל שם הטור וב"י לאפוקי מזה שמוכח לאכזרה מדברי החת"ם במ' ב"ק (ק' ב) ד"ה חייב בחזרויו. דבמקום שהוא נמי מפסיד אין חייב לשלם בהיות שאינו נכזר וקמ"ל דלא פליג רבנן. וגם החו' לא אמרי אלא במקום שא"ל להזיק אלא בהיות עלמו כמו התם נענין כלאים. דאינו נאכזר אלא במחשבתו לקיימם והוא מחשבת בעה"ב אבל במקום דקבו רבנן לא פליג. וכ' הטור התם בשוחפות וסמך דדבריו בש"ע יו"ד כ"ל:

סימן ה

ס"א וואורו זו להעתיק לאור דווקא. אלא אם אמר ה"ז תפילת פשיטא דאכזר והוא כחקרישו לתפילת. וקמ"ל אפילו אמר לחטאי וכן קמ"ל בלשון לשם דתקן במשנה. דה"ל דדמי לשם מוכחל סר הגדול וכו' ואכזר אף בהנאה מראוי יהא כזכאי מתים קמ"ל דחזרו. אלא נראה כחקרישו ומדברנן אבל אם אמר ה"ז חטאת ודאי אכזר. ודברי הש"ך סק"ו ובתקנה"כ תמוה דכ' דהמקריש לרדך שיאמר לתפילת. ובפ"י תקן במ' מגילה חיובו נדבנה האומר ה"ז קרבן. ומקרא מלא כתיב קרבן לה' והוא לבן הקדש כדתיירא בגדריס (י') מניין שלא יאמר וכו' ובתפילת נמי כתיב בפ' אחרי לה' תפילת ולא כתיב לתפילת וכן תקן במשנה פירק טרף בקלפי. ועוד כ"ל דווקא לתפילת. ומשעש אחר המשע מהא"ע דשוחט כל בהמה אכזרה ואמרי היא בתפילת לרדך להיות דוקא כשבה או שצורה נקבה ובא"ש דוקא חיל זכר. אלא כדאמרינן במ' פסחים (ג"ג) אכזר לאדם שיאמר בשר זה לפסח מפני שנראה כו' ופרש"י ז"ל ואפי' שחוט. וע"כ הוכנה הקדש דמים רק שם אכזר לכתחילה לקט פוסקים מפני שמחפרש על חג הפסח לאחילה וכאן אין לו פי' אלא כווקריבה שבזיל חטאת. ומ"מ דווקא בהמה הראוי' לקרבן בטלמו. אבל אווים והרגנוגים או חיה לא וכדאמרינן התם אבל חטי לא. האף דתקן במ' תמורה (כ"ו ב) אמר על בהמה עמאה כו' ה"א לעולה דבריו קיימים. מ"מ כחן שאינו אלא מראית העין ל"ח כולי האי. וכן פ' המחבר באו"מ כשיטת רש"י ז"ל שם דכל בהמה אכזר יע"ש. היוולא מדברי אלה בשוחט בהמה הראוי' לקרבן שאמר אפילו אמר בלא ל' אכזר. אבל בהמה שאינה ראוי' לכך דווקא בל' אכזר. והושגה והמחבר מולתא דפסיקי נקטו:

סימן ו

סי"א וכן ופסורן יחיד. לכאורה מניין להשו"ע דליפורן יחיד דוקא דבגמ' (י"ח) ת"י שן אשן הא בא' הא ב'. וליפורן אליפורן כאן בתלושה כו'. ואפשר לומר דהניפרטים אפילו ב' נמי אין בו פגימה אלא עולה ויורד וכשר לכתחילה. אולם ע"כ לרדך לומר דליפורן נמי פסול בב' מחמת פגימה דלהא' שברך (ט"ו ב) דמתניתין אחי כר"ח. א"כ מ"ע דליפורן ע"כ משום פגימה ול"ד יקוט לפורן בלשון יחיד. אלא לפי האמת מותרן הש"ס ברווח יותר דלהכי נקוט בלשון יחיד משום מחובר. ואחי שן וגלי אלפורן ולפורן גלי אשן מחובר פסול. ובהו אין לרדך לדחוק כפרש"י ז"ל שם (ט"ו א) ד"ה מפני שהן מונקין דלא קאי לאכזרין דפליק מיני'. אלא דהמשנה כיון בעלם ושיקר משום פגימה. אלא דלהכי נקוט בלשון יחיד משום מחובר:

סי"ב

נען סכין כו' ולא הזכיר דין תלושה. דסכר השו"ע דמותר לכתחילה ככ"ע דעת הגר"א ז"ל והוא חושפתא מפורשת בכל שוחטין בין בתלושה וכו' בין שהסכין למעלה כו'. ורבי לא נחלק עלי' אלא במחובר אבל בהו דהבהמה למעלה בתלושה לא נחלקו רבי ור"ח. והש"ך סבר כי היכי דלרבי אין הלכה כהבדלייתא לענין מחובר הי"ל לענין תלוש ולא כן הוא. אח"כ ראייתו שהפ"ח כן השיג עליו בזה:

סימן י ס"א שהסכין ברחים שלו כו' משמע דביעבד ככונת הרשב"א ז"ל מוקד הדין הוה דסכר דהסחיה ל"מ בחמין. אבל קשה דהא המחבר פסק בס' קפ"א דהסחיה מותר לכתחילה כליבון. וכבר הרגיש בזה הש"ך ז"ל ולא אמר בזה מאומה. ועוד יש להבין דברי הרמב"ם בפ"י מה' מאלכות אכזרות והמחבר ס' ה"ל דכתבו בליון משחיה סתם. ואח"כ בחמין הוסיפו דבר משחיה כולה הלא דבר הוא. ונראה לי דכבר עמדו הפוסקים על פי' המשנה דסוף מס' ע"ו הסכין שפה והיא טהורה לרש"י ז"ל וסיפתו פירשהו אלוני דוקא. והר"ן ז"ל בשם הרמב"ם אחמין ולמד מהירוש' יעו"ש. ונראה דא"ל לומר דהרמב"ם לא פירשהו אלא אחמין דא"כ למה הזכיר כלל דין שיפוי פלוני. הואיל שלא נזכרה במשנה וכי מעצמו הי' לרדך להוסיף דמהני שיפוי או דבעי שיפוי ולא מהני בהדחה הי' ידעינן מדבעי נעילה י"פ דווקא. וגם הירושלמי גופא מחילה אמר דסכין נועלה ג"פ בקרקע. ומיירי ע"כ בלונן כדאמרי' בש"ס דילן ואח"כ אמר ל"ש אלא בסכין קטן כו' ומיירי בחמין כפי' הר"ן ז"ל. אלא הפי' הנכון במשנה דקאי אחרווייהו וקמ"ל דללונן לא סגי בהדחה וכעי שיפוי. ובחמין קמ"ל דמהני שיפוי ולא כפי דווקא הגעלה או ליבון משא"כ בכל הכלים. ומדויק בזה לשון יסוד המשנה והסכין שפה והיא טהורה תרתי למ"ל. אלא קמ"ל דווקא שפה ולא מהני הדחה וקמ"ל והיא טהורה לכל דבר אף לחמין. והש"ס דילן קמפרש מילי דלונן לחוד והירושלמי מפרש תחילה הי' דלונן ואח"כ הי' דחמין. והנה כבר נחלקו רבוטתו בפ' הירושלמי מאי נ"מ בין קטן לגדול. כמבואר בתוס' פסחים וע"ז או משום פגימות או משום תשמיש ע"י האור. אבל הרמב"ם ז"ל מפרש דסכין קטן משתמש בטלו. וכדרך תשמישו הכשרו שיפוי בטלו והשיפה מוליא בתוקמו כל גישולים. אבל בסכין גדול התשמיש בתקלתו או ברובו מחמת גדלו. ומ"מ נבלע גישולו בטלו כי חס מקלתו חס כולו. וא"כ השיפוי במקום התשמיש לא מהני דאינו מוליא גישולים במקום ששיר. אבל הליבון אין לך רפליט גדול ממש וכבולשו כך פולשו. אבל באמת אי הי' משפה בטלו ודאי מהני דמה לי קטן או גדול. ולכן לא הזכירו הרמב"ם והמחבר את החוספתא הוה רק היוולא ממה לפי הכוונה הוה. וכמוהו דלענין לונן מהני בשפוי סתם ר"ל במקום התשמיש. דדווקא דסכינא אינו מפליגי אלא במקום התשמיש ושם כבר שיפה. אבל לחמין לא מהני שיפוי כזה דהחמין משפוי מרחוק לכן בעי ליבון או שיפוי בטלו. ובהו אחי שפיר גש דברי המחבר כאן דשיפה שלא בטלו כשר דביעבד. אבל לכתחילה אכזר והא ל"ק דמשמע דדעת המחבר בס' ל"ד ס"א וס"ז דלא אמרינן חס מקלתו חס כילו. היינו דביעבד אבל לכתחילה ודאי בעי הכשר בטלו להפליט משם קלת בלעו. ומ"מ ליבון מהני וכדעת הרמ"א שמפרש דברי המחבר בס' ק"א ס"ו יע"ש. וכן מוכח דעת הרמב"ם ה"ל מדחזיר לענין שיפה בטלו ולענין ליבון לא. מוכח דדעתו ז"ל משום דלבונו לא בעי אלא במקום התשמיש וכן כוונת המחבר. דאין לומר דהפי' במקום תשמיש מהני בתקלתו הא מבואר דעת המחבר שם דלענין הכשר לא אמרינן חס מקלתו ח"כ בין בהגעלה בין בליבון. אלא בא להוליא שלא במקום תשמיש דלזה מהני ליבון דכבולשו כך פולשו. אבל שיפה אינו מוליא כלל שלא במקומו וא"א שלא יבלע ע"י תשמישו שברוחחין עכ"פ קלת גישולים:

סימן יא ס"א או ביום במקום אופל. הנה הש"ך והש"י רלו לפרש לרש"י ז"ל שפי' מטעם שמה לא ישחוט הרוב והוא לא ידע. הכוונה שמה ישבח לבדוק וה"ה ביום במקום אפל ובסתפקו בזה יע"ש. ולי קשה דאי כוונת רש"י שיפוח לבדוק אח"ש מאי קמ"ל שמואל דבעינן בדיקת סמנין אחר שמיטה ולמה לא מל"ה ס"ה

סימן יב ס"א או ביום במקום אופל. הנה הש"ך והש"י רלו לפרש לרש"י ז"ל שפי' מטעם שמה לא ישחוט הרוב והוא לא ידע. הכוונה שמה ישבח לבדוק וה"ה ביום במקום אפל ובסתפקו בזה יע"ש. ולי קשה דאי כוונת רש"י שיפוח לבדוק אח"ש מאי קמ"ל שמואל דבעינן בדיקת סמנין אחר שמיטה ולמה לא מל"ה ס"ה

הש"ס ראי' לשמואל ממחמתיו. ודוחק לומר שיכול לרחות דרך הלילה גורם שלא לשחוט הרוב. לכן נראה דזה כלל גדול שאסור לסמוך שיהיו אח"כ במקום עיובא. ולכן אם יכול לברוק אם שחט הרוב בשעת שחיטה ודאי יותר טוב מלסמוך על אחר שחיטה. ולכן כ' הרשב"א ז"ל דדרך השחיטים לברוק קודם גמר שה' ולחזור לשחוט וסומכין ע"ז אפילו במומר. משום דאסור לכתחילה לסמוך שיברוק אח"כ רק דלא בכל פעם יכול לרחות היטב בשעת שחיטה. ההכרח שיברוק אח"כ וקמ"ל שמואל דאפילו אח"כ דהוא כדעבד. דאין עוד תקנה וה"ל דסמכין ארוב שחט את כל הנורף קמ"ל דלא. אבל בשעת מעשה פשיטא דאין לסמוך ארוב במקום חזקה במקום שיש עוד חזקה. וזה הטעם לרש"י ז"ל דלא ישחוט בלילה משום דלכתחילה בעי בדיקה בשעת מעשה אם יוכל ולא לסמוך על אח"כ. וה"ל ליה הטעם כיום במקום אפל :

ס"ג ואם יש בכלי מים. לגירסת רש"י ז"ל לא ידענו לכאורה אי מותר בכלי מים. אך מדברי הרא"ש ז"ל בפ' כיסוי הדם ובפ"ק דמסכה בינה שב' הא דאין שומטין כוי בכלי מים באסור לשחוט בכלי. וסיים שם בבבלי דאין לומר מטעם איחור מלות כיסוי אחר שחיטה דאין זה כדאי למנוע שמחה יו"ט. ואי איהא לשחיט בכלי במים בזופן שיאה מראית דם ניכר. ולהשו"ע ז"ל הכתעם השני של הרא"ש בפשט הקרא וספק את דמו וכסהו משמע חזק שחטו יבשה. ולכן כ' השו"ת שחט שח בין שחיטה לשחיטה יגמור כיסוי של הראשון :

סימן יג ס"ג בהגה"ה ועכשו כו'. כ' הש"ך דהכיונה שרדך להזמין עד ח"י. והמזה לי דאי אין ידוע שכלו חדשו פשיטא ואפילו גולד כדרכו נמי. ואי בידוע ואין לנו סומכין על ידיעתו אפילו בטולד נמי הי' להרמ"א להגיה בס' ע"ו. ויולד זה אין הלשון סובל מש"כ אין להסיר כו' ולא שייך זה הלשון על ח"י. לכן נראה לענ"ד דהנה ידוע דרשב"ג מחולק עם חכמים בולד הגולד בחדש ובבהמה בתרי מילי אי חיישין לגפלו. ובזבן ח' ודאי אי מהני לי יום בחדש וח"י בבהמה ולרבנן אין זה סימן כלל. כדאמרין ביבמות פרק הערל אמר ר' אבהו סימני סרים ואיילנות וכן שמנה עד שיאה בן כ' ע"ש פרש"י וחוס'. והנה לרש"י לרבנן הוא לעולם ספק נפל בחדש ולחוס' עכ"פ בעי בן כ' ובבהמה לא ידענו השיעור. וזה ידוע במס' שבת (קל"ו) דאדם ובהמה זכ"ו תלי והנה בולד הגולד עפ"י דין מותר כרבנן רק מודרבנן חיישין לגפלו כדאמרין לעין אדם בפ' חולץ. ולענין בהמה מבודד דחוס' כ"מ לכן בח"י מותר ממ"ג לרבנן לא כלל. ולרשב"ג סומכין אח"י אבל ביולא דופן אין לסמוך לרבנן על ח"י אם לא ידוע שכלו חדשו והוא ספק דאורייתא. ארבעא הוי בחזקה שלא כלו חדשו כאשר הי' קודם זה וכיוצא בזה החזקה כ' התוס' במס' בכורות (כ' ב) ד"ה חלב יע"ש. ולכן אסור לעולם והא ל"ק א"כ למה נדרך למעט יולא דופן בבהמה לענין קרבן לרבנן. הואיל דהוא בס' נפל דהתם מיירי בידוע שכלו חדשו :

ס"ד בהגה"ה וי"א כו' מרוב הדוחק והקושי שבה הגה"ה פי' הדרישה שהרמ"א סיבר דגם הרמב"ם מפרש בחוס' דלולין כתר מין. ומה שהקשה הש"ך עליו לק"מ דהנה הרשב"א ז"ל כ' לשיטת התוס' דמין עוף ודאי פסול ומין בהמה כשרה ודאי כשר. ומין בהמה עומאה הוא ספק והיינו בעיא דפרק המפלת בחדש. והשו"תים חלקו עליו דדוקא אדם הוא איבעי' דאינו מין בהמה כלל וזה הוא שכיין הרמ"א להדרישה. ולהשו"ע יש לפרש מה שיש לו פרשה דדוקא פרשת סדוקות כהרשב"א ז"ל וי"א דאפי' מין שפרסותיו קלוטות נמי מותר רק שיאה דומה למין בהמה כו' לחשיך אדם ובהו יומא הכל והנה פ' הש"ך תמוה דכ' דלהרמב"ם אפילו דמות עוף או יש לו פרסות מותר. ומבואר בהר"ן ז"ל להרמב"ם להיפך מר"א דנהה הנ"ל. והביאו הב"י בקיבור :

סימן יד ס"ה עובר שהולא כו' החלב שלה נאכה. הטעם דאמרין בגמ' (ל"ד) לכל חלב דגם הוא אמה"ח משום דאין היתר לאיסורו. וא"כ הי' דהין נותן ג"כ שאסור ומש"כ הש"ך סק"א מפני שהוא ה"ל"מ שאין עריפה מחיים. תמוה לי וכי היתה הלכה בחלב והלא כל עיקר היתר חלב הולדו ללימודים בפ"ק דבבבבב. ואי נזכר היתר כפי' לא הולדו לכך. ואנא מלאט הלכה

לואת והא דהי' הלכה שאינה עריפה מחיים ג"מ לכמה דברים ללקות משום עריפה ונ"מ לענין מליקה. אבל חלב ממילא אסור משום שאין היתר לאיסורו' אלא ז"ל לדעת השו"ע דדוקא במקום לאו אמרין שאין היתר לאיסור לאו שבה. (והא ל"ק דהא כל חלב נמי מפקי מלימוד חלב ודם שאין היתר לאיסורו. ומשום זה הקושיא הדר הש"ס מאוקימתא קמייתא שם וז"ל דמשום דחלב חידוש הוא דהוא אמה"ח א"ל ללמוד ממ"א. רק שיאה דומה למקומה לעיקר היתר חלב ושפיר אינו דומה כאן לעיקר חלב שיש היתר לאיסור אבהמה"ח שבה). ולפי' בן פקודה שבא על בהמה והוליד נמי החלב מותר כהב"ח. ומש"כ הש"ך דהוא אסור משום עריפה דסימן א' הוא שחוט. קשה לי א"כ היכי קא' דייק בריש פרק אלו עריפות מהפסוק זאת החי' אשר תאכלו הא חי' אחרת ל"ח. ש"מ דעריפה חי' דילמא כבה"ג מיירי קרא שהיא ודאי חי' ואסור משום עריפה. ובאמת לא מלינו כבה"ג לאו דעריפה אלא שאין היתר בשחיטה משום דסימן א' לא בעי שחיטה. א"כ אינו מתיר כאלו כבר הוא שחוט אבל ודאי אין בו משום עריפות אבל כג"ד בעובר שהוליא אבר מפורש בתורה דיש בו משום בשר בשדה עריפה כדאמרין בבהמה המקשה :

ש"ח והי' זה כחלב עריפה. הקשה הש"ך והאחרונים ז"ל הלא נחשב זה החלב היולא מזה האבר בס'. או עכ"פ ספק הוא ולא אמרו בה טעם נכון (ועמ"ש בזה במשנה למלך ה' מטמאי מו"מ פ"א) ונראה דעיקרו הוא מעט מחובר [והגם דאדם ובהמה כהלויים כ"ד על כן בע"ח מן הדיון מבטלי לענין ע"ז נמי לא דמי למחבר כמבואר בחולין (נ"ו) גרש"י ובתוס' וכן לענין כמה דברים. מיהו כל מה שהוא בגוף מיקרי מחובר מפני שהוא מחובר לגוף. ולכן לענין שחיטה אמרין שפירין כמחבר דמי ולענין הכשר הוא כחלוש. וכבר עמד ע"ז הר"ש במס' מנחות פ"ד מ"ג ולא אמר בה טעם. ולפי דברינו יחיא בהלפזון מחובר הוא אבל אדם בכללו מיקרי חלוש. ולכן רוק שבעה אינו מטמא עומאת מתקין עד שיתלוש כדאמרין בעירובין פ' המוליא שהרוק מחובר הוא וה"ג כהב' שנגוף אינו מתבטל כ"ו שהוא מחובר לגוף. ומיהו הר"ש שפיר הקשה דלכל אדם גופא בכללו פסול לשחוט דיימא דהפזון מחובר בו. אבל רוק לענין ע"מ יחיא דהין דאדם אינו מטמא גם הרוק נמי טהור דמחובר בו. והי' נמי כג"ד דכיון שהאבר אינו בטל גם החלב שבו מחובר אינו מתבטל דכ"ו שהחלב הוא בגוף הבהמה אינו מתבטל עומאה כמחבר עד שיא' לאירי העולם. ולריך הכשר כדבר הזרוע כדאמרין בנ"י שבת (ק"ח ד"ב) זב שחלב את העז כו' במאי אכתשר כו' ולא הלךך חף קהל לזה. דבמס' חולין (ק"י ב) אמרין תלחא קרלי למ"ל על כל זרע זרע כו' לשומר דזרעו כו' וחד לשומר דבשר בליט וגינס. ולא קאמר לגוף הפרשה דבעי הכשר אלא דזה פשוט הוא דמחובר דמי. והנן במ' תרומות פ"ט מ"ה מאה לגנה ש"ח כו' וכן במס' ערלה והובא במס' גיטין פרק המיקין נטיעה של ערלה כו' לא ילקט ואם לקט כו'. היולא מכ"ו שמחבר אינו בטל לעולם (וכן נראה מזהב"ס כ"ו א) קבל ואח"כ חתך פסול ע"ש בחוס' ד"ה שחט דגורין במקדש. ולא דנו להא דפ' התערבות דכאן מתחילה נחשבטל בגוף הבהמה ולא הי' בפסול מעולם. אלא דגם כאן בשעת הקבלה הי' דם פסול מחמת מחובר). ולכן זה פשוט שאסור לחלוב לכתחילה דאפילו ר' יוחי שם לא היתר ללקוט אלא אם לקט ומשום דלא שכיחא יע"ש. אבל לכתחילה אסור דלא ליבטל איסור לכתחילה [וע' גוב"ח חו"ד סי' כ"ד שישב ק' המל"מ לחלק בין רוב לשכיס ואין בדבריו טעם ודאי דק לחלק בין ביטול רוב דמינו לביטול ששים בבלא דמינו. אבל דמינו דומה רוב לחלק זה פשוט]. ואפילו חלב שבינג נמי אסור מן הדיון דהנה התם דוקא אם לקט הכל מתבטל. אבל אם לקט נטיעה אחת לא אסור שהוא מן הרוב. והטעם או מחמת שאין המחבר מתבטל. אכן לשון הירושלמי שהביא הר"ש ז"ל בתרומות שם שאין הקרקע עולה משמע שאין מתבטל. ונראה לי שהוא כדעתן במ' מעשר שני פ"ב מ"ה זה הכלל כל המתלקט למ"ש כו' וביאור הדבר בירושלמי שם ועיין בנימוק' ריש פ' הבית והעלי'. והיולא משם שכל דבר שאין שייך בו ביטול כמעות המופזרים. או בדיני ממונות שש"א וא' היולא לא אמרין שהוא מן הרוב. ול"ד לכל קטוב

בלבד. ואפשר לומר משום קידושי ביאה חינוך שמצדדים לעולם אחר המעשה כמש"כ הזו"מ לענין טבילה משום עבילה נר :

סימן י בהגה"ה ו"א כו' דעתי נראה אחר על הפירושים דרב"י והרמ"א בד"מ נחלקו בכפרה זו. והנה הב"י שפתי ברור מללו דיש ג"מ בין בטוה דיש קבע בין שחיטה דבטוה דפי' כלו כל המינים אין לריך לבדך לבו"ע (לבד דעת הכלבו שהביא באר"ח חיים) ואפילו מין אחר. אבל בשחיטה כ"ו שלא כלו הנשחטים דעת הסמ"ג דדמי לטוה ואין ג"מ לבו"ע בין אותו המין למין אחר. אבל אחר שכלו יש מחלוקת בין הר"ש והבב"ט ודעת הטור דבשחיטה אפילו לא כלו אין קבע. וא"כ תליא במחלוקת הר"ש ובע"כ לכן לדעתו שפסק כהר"ש לריך לבדך לעולם בשחיטה. והש"ע פ' כהסמ"ג כמבואר בב"י ובהר"ש. וכוונת הב"י דלאו דוקא בטוה אלא אפילו אכילה כ"ש יש קבע לענין זה וכדאמרינן במש"כ פסחים (ק"ו) דירקא גריד ולכן אפילו בסתם ידוע שאלו הביאו לפניו ה"א אובל. ולכן פסק בב"י א"ח סי' ר"ו דלעולם אין לריך לבדך וכן פי' דברי הטור שם דל"ד אותו המין כי לא נחלקו הר"ש ובע"כ אלא בדבר שאין קבע משא"כ באכילה. ומש"כ בקשה לומר דהטור סתם כהבב"ט ולא כהר"ש וזוהו אין לריך למה שדחה המ"א שם בסו"ט ר"ו. ומש"כ הב"י סי' (קע"ו) דכיון דדעתו עלויה כו' פי' דסתם ה"ה כמו דדעתו עלויה ולא כמג"א שנה ע"ז יסוד נופל ונשאר בק' על הב"י. והרמ"א ז"ל סובר דאכילה פירות דמי לשחיטה. וא"כ ע"כ סתם הטור כהבב"ט להר"ש לעולם לריך לבדך. וכוונת לא הגיה כלום שם בא"ח כאשר הגיה ביו"ד משמע דחזר והורה להב"י דלא סתם הטור כהבב"ט ושאינו אכילה כמש"כ ולכן היו"א מ"כ דבאכילה פירות לעולם אין לריך לחזור ולבדך בין מאותו המין בין ממין אחר בין בכלה המין ה"א בין שלא כלה. ומ"מ לכשתלה לריך לכיון משום דעת הכלבו. ולזה כיון ההג"ה שם וזה ש"כ המרדכי דאין קבע לאכילה פירות כמבואר במ"א הנ"ל סבר כהכלבו. ובשחיטה הוא כמבואר בש"ע כאן הכלל שבדברי הש"ע שם וכאן הם כפשוטן בלא דוחק וזוהו אפשר להרן קשיית המ"א סק"מ סק"ד על הש"ע :

סימן טו ס"א אכל את מנח האם או הבן ביום שלפניו כו' נראה דמ"מ אם נודע שה"א שחט בזה היום שלקח השני שהוא מקח נעוטה. ל"מ לשיטת הרמב"ן דאפי' ה' נולחא דשכיחא ולא ה' למוכר לידע הוא מק"ט. אפילו להר"ש דפליג בכל טריפות מחמת דשכיחא ואין המוכר יודע ה"א להלוקח להתנות אבל כאן שהלוקח לא ה' ל' לידע שמכר כלל דמי למחט שנמלא בבב"כ. ולכן ל"ע דברי הש"ע בסק"י :

סימן יז ס"א ולריך שיהא הפרסום בסוף השחיטה זה לשון הרמב"ם. ורש"י הוסיף גם לאחר גמר שחיטה וכן פי' כל הסוגיא דאמר רבא מנא אמינא לה כו' יע"ש ברש"י דכ' דאם באמצע לידה ה' נחמטט ממי יולד. וע"כ נחמטט מתחת אמו וגם אם ה' נטעין פירסום אכל תמוה לי דבפי' תנן במש"כ בכורות (נ"ו) אזויה יתום שמתה אמו או שנשחטה ואח"כ ילדה. אלא דבזה האופן לא נחמטט ממי יולד אלא מיתום ולא בעי יוסר. ומאי זה נסחפק רבא בפי' יתום הואיל שכבר פירשה מתניתן. לכן נראה לע"ד שה"מב"ם והמחבר לא פירשו כן כל הסוגיא. אלא שנסחפק רבא בפי' המשנה אי פי' ילדה שהחילה לילד זה מקרי יתום. אבל אם מחה באמצע לידה כשר או ילדה פי' גמרה לילד. ואמר רבא דע"כ ל"ל דפי' ואח"כ גמרה לילד דאי הפי' החילה לילד כבר אומטוט מוכי יולד. אבל כיון שהחילה לילד בחיות קרוי' לידה דכיון שנפתח הרחם ונראה ספקיה של ערב לאו בלוע מיקריא כדאמרינן במסכת בכורות (ק"יב). אבל לאו תחת אמו היא עד סוף לידה וא"כ מה שאמר רבא זה פי' למיתה וזה פי' לחיים דווקא נקיט כחאי לישגא דמחילה פירש בהמה למיתה ואח"כ הולד לחיים. אבל בבב"א לא הוי יתום וה"ג בג"ד לענין פרכוס בסק"י לחוד כשרה. ובמה שפי' להרמב"ם מדויק לשון הת"כ פ' אמור פ"ח הלכה ד' ר"י הגיילי אומר למה נאמר תחת אמו ונאמר עם אמו אי כתיב עם אמו ה"א דווקא שחתי' אמו כל ז"ל. ואי כתיב תחת אמו יכול אפילו ילא ממנה כשהיא מתה ת"ל עם אמו הא כילד אפילו תקיימה לו אמו שעה א' והנה לשיטת רש"י ז"ל מתחת אמו נפקא לן שחתי' אמו אחר לידה. והשאלה יחיא דריה"ג פליג אח"כ דלא דריש מעט אמו כלום. ולא בעי אלא חיות בעמה לידה וקאמר ריה"ג דלכן כתיב עם אמו דתקיים לו אמו שעה א'. ופרש"י לע"ג וה' יאיר עיני. והנראה דרש"י לא גרים במשנה ואח"כ ילדה ע"ש בפרש"י ז"ל וחס' יו"ט :

סימן כב ס"א ויחידך הורידין כו' ל"ע דבחו"כ להרשב"א ז"ל וכן בר"ן ז"ל מבואר דה"ה בכל חוטי הגוף וכמבואר לענין ביבול :

שם בהגה"ה ואם כו' ויש מחמירים כו' הוא דעת המחבר דפסק כהר"ש דבעי נטילה. וע"כ משום דלא אמרינן כבולטו כ"ש מחמת שנקרא דם בעין ולא דמי ללב כמבואר בסו"ט (ע"ב) ולא מטעם הרשב"א דבסו"ט (ע"א) פסק המחבר דלא כותבי. וא"כ ה"ה במליחה בעי קליפה ולא ידעתי מניין להש"ך (סק"ו) דהמהרי"ל דבעי קליפה הוא מטעם חומרא בלי טעם וגם אין טעם לחלק בין לב דלא החמיר במליחה אלא פשוט דהמהרי"ל חילל בשיעט המחבר וכן כ' הגר"א ז"ל יע"ש. והרמ"א דפסק בסו"ט (ע"ב) דאמרינן בוורדין כבכ"פ לכן סתם דבמליחה לא בעי קליפה :

שם בהגה"ה ואם הסירו הראש כו' המחבר טולק ע"ז. ובכ"ז דלא מהני ולכן פ' בסע"ו דבעי דווקא ניקר כל החוטין כדעת הרשב"א ור"ן ז"ל. והנה הש"ך סק"ו כחב דהר"ש סבר כהרמ"א המע"מ פ' השוחט הסיב דברי הר"ש ז"ל לכוננה אחרת יע"ש דווקא בשעה שהדם עדיין חם מהני חתיכת הורדין יע"ש. וכן נראה לי דכל מה שהקילו דמהני בחתיכת כל הורדין הוא שפירשו הא דמוזריקי דפ' גיד הנשה לענין כל הגוף יע"ש בר"ן. אבל הר"ש שם בסו"ט משמע דפי' על המוזריקי בעלמא כפי' הר"ן ז"ל. וא"כ מנין דמהני :

סימן כג כ"ב ו"א דשיעור שהיית עוף כו' נראה ראייה ברורה מובחית (ס"ב ב) דמליקת רוב בשר הוא שיעור שהיה ופשיטא דאין בזה כדי הנבזה והרבלת בהמה דקה : **ס"ה** ה' שוחט וחתך כל המפרקת כשרה. מלאחי ראייה ברורה בתוספתא וזכית פ"ח חתך כל הראש בבב"א כו' יע"ש :

סימן כד ס"ו בהגה"ה מיהו השוחט גלמא כו' ל"ע לדין דפסקין בהתום דאין ע"א גלמא באיסורין במקום חיבה כנגד ואין בידו. והא דנאמן על השחיטה משום דבדיו כמבואר בה"ש ריש גיטין ונזמחה גופא גלמא משום רוב מעשיו מתקיים כאשר כבר

קבוע שהפורס מנוט אמרינן שהוא מן הרוב שאני החס דשייך בו ביטול אלא דהתורה גזרה דכל איבור הניכר במקומו וקביע כמחלה על מחלה. וילפינן זה מהקרא שפ"ק דתחיבות אבל בדבר שהוא מן הסבא לא מתבטל ואין בו עינין ביטול כלל לא אמרינן שהוא מן הרוב. וא"כ בשלמא ההם לענין ערלה אם לקט הכל מותר מן הדין. אבל כאן מי ידעינן אם חלב הכל או לא ודבר זה ל"ע הרבה. מיהו לא דמי חלב מקלח ללקט א' דכל מקלח שהוא נחפץ ונבלל מכל הגוף ואפשר דלא כן הוא.

סימן טו ס"א אפרוח כו' מותר מיד. פ"ק השו"ע דלא כרבינו יואל בהג"א והוא דעת הט"ו שר"י פוסק כראב"י. אבל מש"כ בנקה"כ שגם לרבנן אסור עכ"פ משום כל השקלו אח נפשתיכס. קשה לי אי"כ למאי בעי אסמכתא ל"ה שכן השו"ע על על הארץ לראב"י. כיון דהוא מדאורייתא אסור מטעם אחר וראב"י לא קאמר אלא מדרבנן בחולין (ס"ד) ובי חיזוק לקרא בעי. וכן פירשו החוס' במסכת יומא (נ"ט ב) ד"ה הוא הא דתמורה וכי יש מעילה מדרבנן. דכיון שיש מעילה מדאורייתא לא הולרבו לחוק הדבר וזה פשוט. ועוד הא דהרי"ף פ' כרבנן דראב"י הוא משום הא דבינה (ו' א). דאפרוח שגולד מותר באכילה ואי איתא אף לרבנן אסור משום שק"ן. ולק"מ דפליגי אחר שגדלו הכנפים וכמב' בנקה"כ ועיקר דין רבינו יואל מבואר בירושלמי ריש ביאה :

סימן טז ס"א אבל אם מכר האם או הבן ביום שלפניו כו' נראה דמ"מ אם נודע שה"א שחט בזה היום שלקח השני שהוא מקח נעוטה. ל"מ לשיטת הרמב"ן דאפי' ה' נולחא דשכיחא ולא ה' למוכר לידע הוא מק"ט. אפילו להר"ש דפליג בכל טריפות מחמת דשכיחא ואין המוכר יודע ה"א להלוקח להתנות אבל כאן שהלוקח לא ה' ל' לידע שמכר כלל דמי למחט שנמלא בבב"כ. ולכן ל"ע דברי הש"ע בסק"י :

סימן יז ס"א ולריך שיהא הפרסום בסוף השחיטה זה לשון הרמב"ם. ורש"י הוסיף גם לאחר גמר שחיטה וכן פי' כל הסוגיא דאמר רבא מנא אמינא לה כו' יע"ש ברש"י דכ' דאם באמצע לידה ה' נחמטט ממי יולד. וע"כ נחמטט מתחת אמו וגם אם ה' נטעין פירסום אכל תמוה לי דבפי' תנן במש"כ בכורות (נ"ו) אזויה יתום שמתה אמו או שנשחטה ואח"כ ילדה. אלא דבזה האופן לא נחמטט ממי יולד אלא מיתום ולא בעי יוסר. ומאי זה נסחפק רבא בפי' יתום הואיל שכבר פירשה מתניתן. לכן נראה לע"ד שה"מב"ם והמחבר לא פירשו כן כל הסוגיא. אלא שנסחפק רבא בפי' המשנה אי פי' ילדה שהחילה לילד זה מקרי יתום. אבל אם מחה באמצע לידה כשר או ילדה פי' גמרה לילד. ואמר רבא דע"כ ל"ל דפי' ואח"כ גמרה לילד דאי הפי' החילה לילד כבר אומטוט מוכי יולד. אבל כיון שהחילה לילד בחיות קרוי' לידה דכיון שנפתח הרחם ונראה ספקיה של ערב לאו בלוע מיקריא כדאמרינן במסכת בכורות (ק"יב). אבל לאו תחת אמו היא עד סוף לידה וא"כ מה שאמר רבא זה פי' למיתה וזה פי' לחיים דווקא נקיט כחאי לישגא דמחילה פירש בהמה למיתה ואח"כ הולד לחיים. אבל בבב"א לא הוי יתום וה"ג בג"ד לענין פרכוס בסק"י לחוד כשרה. ובמה שפי' להרמב"ם מדויק לשון הת"כ פ' אמור פ"ח הלכה ד' ר"י הגיילי אומר למה נאמר תחת אמו ונאמר עם אמו אי כתיב עם אמו ה"א דווקא שחתי' אמו כל ז"ל. ואי כתיב תחת אמו יכול אפילו ילא ממנה כשהיא מתה ת"ל עם אמו הא כילד אפילו תקיימה לו אמו שעה א' והנה לשיטת רש"י ז"ל מתחת אמו נפקא לן שחתי' אמו אחר לידה. והשאלה יחיא דריה"ג פליג אח"כ דלא דריש מעט אמו כלום. ולא בעי אלא חיות בעמה לידה וקאמר ריה"ג דלכן כתיב עם אמו דתקיים לו אמו שעה א'. ופרש"י לע"ג וה' יאיר עיני. והנראה דרש"י לא גרים במשנה ואח"כ ילדה ע"ש בפרש"י ז"ל וחס' יו"ט :

סימן יט ס"א ואם שחט בבית המטבחים כל זה הפסק ל"ע. ועיין תשובת תשב"ץ חלק שני המ"ג שהוא מדמה להא דאמרינן בירושלמי באיסורין כבעילה שאסור לבדך קודם ביאה יע"ש. ומטעם זה כ"ל מה שנתקשו החוס' על מנהג הראשון שהיו מצרכים בדעת איסורין אחר האיסורין עיין חוס' מסכת פסחים (ו' ד"ה

הפוסקים שלא הזכירו חידוש כזה. וגם לורחא דשמעתתא לא משמע הכי :

סימן רג ס"ג ושט כו' הנראה שזה פשוט דושט שניקב נבלה עכ"פ אחר שח"ט. וכן כ' רש"י ז"ל ד' ל"ב ב' ד"ה

ויש מהן נבילות כגון נקובת הושט כו'. ותמוה לי מחוספתא פ"א והובא מקלחת בהג"א וזה נוסחא ישראל שחט כו' כותי שחט ומירק ישראל שחט ע"י שחטתו כשרה שחט זה דבר שאינו עושה אותה טריפה וישראל בל' וגומרה מותרת באכילה. ופירושה מובן שהרישא מיירי בעשה אותה טריפה. ומ"מ שחטת ישראל מיקרי שחטת יומהני לטהרה מידי נבילה וכפיא שלא עשה טריפה מותרת אף באכילה הרי מבואר באם ניקב הושט לא נעשה רק טריפה. והסוגיא ב"ק (ל"ב ב') ה"ל לא מקשה רק מפסקת הגרגרת דהוי כמי שאינה עד שעלה על ה"ס"ד דקנה שנשחט רובו שוב אין טריפות בריאה. משום דכמונה בכדא דמי אבל ושט שניקב לא הוי אלא טריפות בעלמא והרא"י דושט קודם שנגמר רובו אפילו נקובתה בעלמא נ' הגד טריפה כמבואר בסו"ק י'. ויותר מבואר בחוספתא פ"ב שחט מיעוטו ש"ו ושהה כ"ש כו' או שניקב הושט כו' טריפה ושחטתה מטהרתה וע"כ :

ס"ד בהגה"ה וכ"ו כו' רק מבפנים כו' ה"ט ו"הש"ך ז"ל לכאורה נחלקו כאן יע"ש. אבל באמת לענין דין שניהם כיוונו דאם נמלא קוץ או מחט כולה בין העור והסומים ותחוב קלת מבחון הושט ודאי טריפה דמי יודע שמה כבר ניקב במקום אחר והוי כמו מחט שנמלא בחלל הגוף. אבל אם רואין מבחון הלוואר קוץ תחוב במקום א' דודאי לא הלך אנה ואנה רק בזה המקום לחוד כשר. וזה פשוט :

ס"ה בהגה"ה ואין עלי' קורט דם כן מוכרח בגמ' דאמרין ישב אינטיריך אבל נמלאת פשיטא כל הני עיזי כו' ואי איתא דילמא נמלאת וזיש בו קורט דם דהין שייך בזה כל הני כו' ועיין בר"ן בריש אלו טריפות אלא דבזה ודאי טריפה אה"כ ראייתו שגם ה"ט"י כיון לזה :

ש"ס שמה הבריא ונתרפא. לפ"ז לא היה נלרך השו"ע לעיל ס"ז שכ' דלענין נקב גמי אין לו בדיקה מבחון. וכן ל"ע לכאורה דברי הרמב"ם בפ"ג מה"ש דין כ"א וכ"ב יע"ש. אבל אין בזה שום קושיא דמה דחיישין משום קרוב לא שייך אלא בממלא קוץ תחוב. ומי יודע איזה יום יולד זה הקוץ ומתי נתחב בו. אבל בזה עובדא דקניא דעלה אמרינן דושט אין לו בדיקה דלאו ה"י בדיקה לא היה לנו לחשוש דבזו הרגע עלה קרום ונתרפא. והדס עדיין מתנסם ובהא דחיישין משום קרום ולא נפרש הא דשמיא הבריא כפרש"י שמה ניקב דלפי' הרמב"ם קרום ושו"ע אפילו גם הפנימי אינו נקוב רק נתחב בו ואין בו קורט דם מבפנים גמי טריפה דחיישין משום קרום וכן מוכרחים דברי רבינו ירוחם שהביא הב"י שכ' דלהרמב"ם אין לו חקנה בבדיקה. ולרש"י והרי"ף בלשון א' יש חקנה בעוף בבדיקה אם יש שם קורט דם. ולכאורה אם ניקב מבפנים אין שום נפקותא בק"ד מבפנים דהק"ד משום פנים הוא (והא דבבית הבסות בודקין אחר ק"ד והיינו אם ניקב מב' לדרים. והספק אם מחיים וכן שיטת הסוברים דכאן גמי בעי ק"ד היינו דשמה ניקב מחיים כמבואר בטור שם. ואפילו ניקבו שני העורות כשר לזה השיטה) אלא ודאי דמיירי בלא ניקב הפנימי. ולכן לרש"י לריך בדיקה אחר ק"ד ולהרמב"ם לא מהני. וכן מש"כ הרמ"א בהג"ה לעיל דאם ניקב מחמת קוץ אין בדיקה לפנימי היינו דאנו יודעין דעתה אכלה קוליס ולא קודם ואין התשש משום קרום ובחנם נדחק הש"ך בס"ק כ"א וכ"ב ודבריו אינם נראים לענ"ד דמה שפי' דהרמ"א סבר דלא חיישין לנתרפא אלא בניקב הפנימי לא נראה כלל דאם נימא חולק בזה על המחבר מוטב היה להש"ך לומר דמפרש שמה הבריא שמה ניקב כפרש"י ותוס' וכמה פוסקים וחולק בזה על המחבר. אבל באמת אין אנו לריעים לזה ומש"כ עוד לחלק בין גמלא הקוץ לפנינו כגון שאין אנו רואים שום קוץ דברים תמוהים הם דכיון דהרמ"א כ"א שו"ך לא הר"א"ש דפוסק כעולא מאי נ"מ. אדרבא זה ספק על ספק לא על דאפילו בדרוסה כשרה וזה ודאי על וספק ניקב. ומה שהכריח כן מפסקי השו"ע דסחרי אהדי תמוה יותר דאם חיישין לשמה ניקב האשט ולריך בדיקה ואנן לא בקיאיין וכאן אייל בשיטת הרא"ש דבוקן לא חיישין

ביארתי וז"ל דכאן גמי רוב הנשמות מחמת שחיטה הוא. ונ"מ ללא בעי בדיקה ודמי לחשש העילוף לוליכא דרבינא דמהני בלומר כרי לי וכדאמרין שמוטה ושחטה כשרה דא"א כו' ומיהו אם שחט ה"א. וגמלא השני שמוט הדין נותן דלא מהני עדותו ונ"ע ואפשר דמיירי שאין אנו יודעים אלא מפיו והפה שאחר כו' או מטעם המרדכי בריש חולין דכ' דאף להתוס' מ"מ מותרת בכשרות נאמן יע"ש :

סימן כו עיין ש"ך סק"א וט"ו סק"ו ב'. ולי ל"ע מדברי הרא"ש פ' אלו טריפות ס"ה שכ' דאם הגרים בחורבין הושט לאהר שחיטת רוב הסימן טריפה. ולפי מש"כ ההש"י ניחא דדוקא במקום שחיטה :

סימן כח ס"ב על כ"ד בעפר. עיין ט"ו ולי נראה משום דהס"כ כיוונו משמע בכלי עיין (ד' פ"ח) :

ש"ס בהגה"ה מי שחט פעם ראשון כו' כבר תמהו ע"ז האחרונים ז"ל ואפשר משום דבעי השתלית ואימון ידיים לשחוט הוי כקנה כלים חדשים דלא כל אינש יכול לקיים זה המצוה. וכן ה"י מפרש הא דתנא ממש משום דבעי לראות סימן ברכה בלימודו ואימון ידיים לשחוט מנחה וקמילה. ולענין לילית גמי אפשר בעת שה"י תכלת נעולם והוי נלרכים להולאה מרובה ע"ז והשתדלות הו מברכים שהחיינו. אבל היום כ' בשו"ע אר"ח דהין מברכים דהין בזה שום שמחה וזלת הבגד נעלמו. ולכן כ' הרמ"א ז"ל מי שחט כו' ולא כ' מי שמכסה פעם ראשון דלכיווי לבד אין לריך ברכה רק על השחיטה. והוי נלרכים לברך על שחיטה ראשונה אלא נוסח איבוד ברי'. כנ"ל לתרך דבריו :

סימן יד שחט חי' או עוף כו' המליא הרמ"א זה הדין ממה שהוקשה לו על הגה"מ כמבואר בפנים. ולי ה"י נראה דהטעם משום מין צמיתו אינו חי'ן. ולכן אפילו נתכסה כל הדם חייב לכסות. אבל דם הבהמה אינו נק' מין צמיתו האף דתניא לענין נתערב בדם הבהמה כו' ר"י א' אין דם מבטל דם (ב"ק פ"ג ב) מ"מ לענין חליה לא מיקרי צמיתו. ויותר מזה כתבו החוס' בכורות (ט') ד"ה אמר רב אשי כו' דאחיותו לא הוי צמיתו יע"ש. וע"כ משום דאין בר בכורה וה"ל דם בהמה אינו בר כיסוי ודברי הט"ו אין ברורים לי דאפילו למ"ד ישנה לשחיטה מתחילה ועד סוף היינו אם אה"כ נגמר השחיטה כראוי כמבואר בד' (כ"ט) אמר רבא נתקלקלה שחיטה קאמרת כו' :

סימן כ והוא הדין כו' היינו משום דהוי ס' נבילה כמ"ש הש"ך ס"ק כ"ו. ומכ"מ נראה לי משום דאין זה ספק השקול אלא מנד הדין ה' כשר מטעמים שכ' החוס' על רב סחרא. אבל בספק השקול נראין דברי הב"ח דל"ד לספק טריפה. וכמבואר בחוס' (פ"ו) ד"ה מאי עמאל כו' ואי פלגא ופלגא כו' ודברי הש"ך תמוהים בעיני בזה :

סימן לא ס"ב תמוה עלמו דברי הש"ך סק"ב תמוה בעיני. דעשה דין נתמומו שיה לנתמסמם והכל תלוי ביכול לעמוד כו' וקשה לי דריך נוכל לשער במוח שבראש כמו שיכול לעמוד במוח שנשדרה ולא ה' פוסקים מפרשים דבר חידוש כזה. ועוד מאי מקשה הש"ס מהא דתניא נתמומו טריפה ולריך להגיה יע"ש. ליבני דמיירי בשיעור שאין יכול לעמוד ומאי קושיא מהא דלוי דילמא שיער לוי מפלגתו דהוא גברא דנתמומו הרבה. ועוד אי תלי הכל בכמות למה בהומרך לא פי' הש"ס כלום רק כקיתון ולא פי' כמה ובנתמסמם פי' שאינו יכול לעמוד הא בהומרך גמי בהכי תלוי לדברי הש"ך ולי נראה כפשוטו דלא נתן הש"ס שיעור לכמות דבמשהו גמי אינו יכול לעמוד. וכן במוח שבראש במשהו טריפה בנתמסמם ואין אנו לריכים לשיעורים. אלא הש"ס פי' איכות המסומם דהיינו שאינו יכול לעמוד והוא כדונג ובנתמומו לעולם כשר דהמות המקולקל נחסר ולא ינקוב הקרום. והא דכ' רש"י והמחבר לקמן סי' ל"ב דנתמומו קנה כו' לא כדי שיוכל לעמוד דהין דברי השו"ע אבואריים כלל עד שיבא הש"ך ופירשה אלא לאפוקי אם נחסר כולו או רובו דלא שייך לשון נתמומו אלא אין לו מוח. אבל קלה כשר אף באינו יכול לעמוד ובמשהו גמי אינו לעמוד והא דהעתיק הש"ך דברי רש"י ז"ל בנתמסמם טריפה לא כן הוא ברש"י שלפנינו יע"ש. ודברי רבינו ירוחם לריכים הגה"ה או פי' אבל אין שהוא לא כיון לזה וגם לא הכריע בזה כל

ודחי ספק שהה ספק דרים ר"ל אע"ג דבעינן בזה מנחה וביצה . ולכאורה לימא כפשוטו אפילו יש מקום לחלות השחיטה אין תולין דבזה כו"ע מודי . אבל כהפק סכין לא אלא ז"ל דע"כ עיקר הפק שחיטה לא מיירי אלא בכי . שהרי בלא מקום לחלות אפי' בטריפות פסול . והרשב"א . מיהו ל"ע לרבא דבעי למימר אפילו בטריפות חוששין שמה במקום נקב נקב . א"כ היאך פי' ברייתא זו . הרי נראה אלא שרבינו יונה הביא ראי' נאכא להחמיר ב"ה ואינו נעובן לענ"ד :

סימן נה דבין איעכול ניבי' ולא שק מודוכתי' פשוט בהנהגה רמ"א והב"י וכל האחרונים ז"ל להכשיר כלשון הגמ' דשק מודוכתי' דוקא . וזאת הפ"ח דייק משום הרשב"א ס' רכ"ו והוא הדיון בשו"ע ס"ו דדוקא איעכול מיעוט ניבי' כבר . מש"ה כ' הפ"ח דמסתמא יהי' עוד שק מודוכתי' מש"ה טריפה . וזה אינו במשמעות הש"ס כמ"ש כה"פ . איברא הדיוק מרשב"א וש"ע חזק וכן הגר"א ז"ל דהש"ע נגד דברי הרמ"א . ונו"ש הפ"ח בטונת רשב"א וש"ע בנחמס קורטין מראש האסתיא דהוי נשבר סמוך לנוף . הרואה בשו"ת הרשב"א אינו כן וכ"כ בלבוש שרד בקונטרס שזירת העלמות אות י' ואם יש לחלוק ל"ל כה"ש דמייירי בנשבר סמוך לנוף דהוי נשמת . והא דלא שאל הרשב"א ע"ז משום דכמיעוט בל"ז כשר אבל גם זה דוחק . וקו דה"כ האך מתפ"ש הש"ע ס"ו נשבר עלם הקוליות כו' מאי נ"מ בזה והי' לייך לפרש בנשבר סמוך לנוף . וגם מאי ראי' הביא הב"י מנשבר לנשמת לעיני רוב ניבי' דוקא . דלענין זה ודאי נשמת חמור מנשבר וכמ"ש בל"ש סס . ובמגורם שמואל שעל הלבוס כ' משום תרתי לריעותא ולא נראה כלל כיון דכשר בפשיטות . מנ"ל דהוי תרתי לריעותא אבל העיקר כשו"ת דמשק אליעזר שהביא הפ"ח בש"ד אות ח' דלהכיר אם נשמת אם יש חיכוך ושריטות צבוכא ודאי שק . וע"י חיכוך הוי דאג"ה א"א להכיר כו' וכ"כ ב"ה בשיבוש ע"ש . והכונה דאם בל לפנינו מונח יפה . מכ"מ יש לחוש בעיכול ניבי' דילמא שק מודוכתי' ג"כ ואחר השחיטה נקבע למקומה והבחינה ע"ז הוא דאי נישוף ודאי הוי נחבך מהאסתיא . ומעתה ודאי דלא כהפ"ח דס"ל דיעכול ניבי' לחוד משום דעוד ישוף מודוכתי' . אלא יש לחיב שמה כבר שק מודוכתי' וא"כ אם אין שום חיכוך כשרה ובה"מ מיירי הב"י והרמ"א וביש חיכוך ודאי יש לחוש . איברא הא דבלא חיכוך כשרה דוקא בהולכת והאסתיא הולכת בלדדי צוכא ונישוף . אבל בנשבר הרגל וא"י להלך כלל לעולם יש לחוש דילמא נישוף ג"כ . והיא דלא נחמך משום שלא הלכה והאסתיא מונח במ"א . והיינו שכ' הרשב"א וש"ע ס"ו בנשבר באמלע הרגל ואיעכול ניבי' . דא"כ יש לחוש שמה נשמת . ובהו כחב דאפי' כן הוא כשרה משום שלא נחשבל אלא מיעוט ניבי' והיינו שדקדק הב"י לענין נשמת ומש . ובהו מיירי הש"ע נשבר עלם הקוליות ר"ל מרחוק הנוף . וגם איעכול ניבי' דא"כ חיישין שמה נישוף ג"כ מש"ה דוקא במיעוט כשר והכל נוחא . והשתא יש לפסוק בחיכוך או בא"ה שאין בחינה בדבר טריפה משום שמה כבר שק מודוכתי' :

הידושים בה' אבילות שנחתרשו לי באבילות אבי סורתי ואחותי הבכירה תנצב"ה . שנפטר א"ס בא' דר"ח אייר תר"ח . ואחותי בי"א ניסן שלפניו ובאה לי השמועה ששניהם זה אח"ז בב' דר"ח אייר הגיל :

(א) קרעתי על כ"א בפני עצמו . היינו על א"מ בשמאל ועל אחותי בימין כנהוג . שהרי אין מוסיפין על קרע של א"ה אלא לאחר ז' ימים . אבל בתוך ז' אפילו קריעת טפה על קריעה דא"ה לא מהני . כדמוכח מלשון שו"ע ס' ש"מ סעיף כ"ג דכשני קרובים ובתוך ז' פירש בין באותו קרע עצמו כו' או מרחיק ג' אלצטות כו' . ובמת א"ה כחב מרחיק ג' אלצטות כו' משמע דוקא בזה האופן . והכי מבואר הטעם בס' תה"א ע"ש הקריעה . ובאשר"י ס' ק"ח בשם הראב"ד ז"ל דלבן אינו מוסיף על שאר קרובים על קריעה דא"ה משום דקרע של א"ה לפעמים מתחמם וקורע והולך יותר מעד לבו . ואינו ניכר כלל קריעה שנקרובים וא"כ אפילו טפה שלם לא מהני . ואין לומר דוקא אם מחו או שמע כאחד . אבל בזאמ"ז בתוך ז' מהני בהוספה טפה חדא

חיישין שמה ניקב ולא בעי בדיקה כמבואר ברא"ש רק אחר הקורט דס מצחון בעי לכחילה בדיקה דאפילו בבה"כ גמי סברי דבעי בדיקה והא ודאי לק"מ דלמה חיישין שם וכאן לא דוה פשוט דאפי' עולא מודה בעובדא דקניא דבעי בדיקה דמי לודאי דרוסה כיון דהקוץ נחמב מצחון וודאי ניקב כח . לבן בעי בדיקה כמה ניקב כדרוסה אליבא דרב וכן בס' כ"ג ששחט ושהה וכדומה . אבל כאן בדרכך הילה דמי להפק דרוסה דשמא לא ניקב אלא מעט דהקוץ אינו נחמב כח . ולכן אכן דפסקין דחיישין לס"ד מ"מ כ' הרא"ש דלהא ל"ח כמבואר ברא"ש ז"ל :

סימן רט ס"ה אם נסתפק כו' הטעם מבואר בתשובת הרשב"א דספק הוא ונעמידה על חוקה הישר . ותמוה לי דהרשב"א סובר כרבינו יונה ז"ל דספק בטריפות פסול כמב' בחידושו ד"י (והבואו קלת דבריו בש"ך ס"ג סק"ג) והיכא דנשמתה כו' והביא ראי' מההוא אימרתא דבי רב חביבא כו' דדוקא משום דשגרינא שכיח ונפסקה חוט השדרה ל"ש הא אי תרווייהו שכיחי או לא שכיחי טריפה עכ"ל . וז"ל דדוקא בס' שבסירכא דכל הפסול אפילו שלא כסדרן גמי מחמת ספק הוא לשיטת הרשב"א דדרכו ליפסק . ומי יימר דיעשה נקב . אולם לדעת הרמב"ם והשו"ע דמשמע דסברי כרש"י דאין סירכא בלא נקב דכ' בס"ג אם עכו"ם הוליא הריאה כו' נפחין אותה . ומאי מהני נפוחה משום ספק סירכא לשיטה הרשב"א . ואי משום נקב נחוד הא דעט הרמב"ם דכל ריאה לא בעי נפוחה ולא חייש לנקב כלל . אבל לרש"י נוחא דהנפוחה חתה בדיקה בסירכא היא . וא"כ אין כאן ס"ס אבל באמת הא כ' הר"ן ז"ל לשיטת רש"י דכל נקב בריאה ס' טריפה דילמא עוד תעלה סרכא כסדרן ותסתום . וכן אפילו נעשה סירכא שלא כסדרן מ"מ אינה אלא ספק דילמא ראויה היא הנקב להסרך בכסדרן יעו"ש בר"ן . ולכן יש כאן ס"ס דשמא הוא כסדרן ואפילו שלא כסדרן שמה ראויה להסרך כסדרן כנ"ל . אולם א"כ לא היה נלרך הב"י והובא בש"ך סק"ו למש"כ בסירכא יולא מהדיבוק יע"ש . ואפשר משום דלהראב"ד אין ס"ס אחר דלהראב"ד סירכא שלא כסדרן מחמת נקב הוא ולא מהני שום סתימה וודאי טריפה :

סימן נא כ' הרמ"א שספק טריפות לחומרא והוא לכאורה נגד דעת החוס' יבמות כמ"כ הש"ך . ונדחק ליישב דעת הרמ"א ע"פ הסוגיא דשם ובאמת גם דעת הרמב"ן ז"ל בחי' כהוס' שהקשה על הא ספק שזיטה פסול ומחוקין מאכור אמה"ה לנבילה ע"ש . וע"י י"ל דמקשה על רבה ממשנה מפורשת אבל אבי' סובר דאפילו ספק טריפה פסול . אבל זאת תמוה לי דעת הרמ"א ז"ל מהופכת משיטת החוס' דהחוס' משערין בספק טריפה ופסולין בגבינות בספק למפרע כמ"ש בחולין (י"א) . והרמ"א מטרין בספק ומשער בגבינות כמ"ש פ"א . ובאמת אינו מוכן דעת הרמ"א ז"ל דודאי יותר יש להטריף בטריפה לפניו ואין הספק אלא בזמן . אבל הגר"ה לענ"ד שאין כאן מחלוקת וקושא דלכאורה קושיית החוס' ביבמות מעיקרא ליתא דהא חזקה דכשרות הוא חזקה שאינה מבוררת כמ"ש החוס' בחולין שם וא"כ אפי' לא נחזיק מאיכור אמה"ה לטריפה יש להטריף כיון שאין חזקה דכשרות כלל אלא ודאי לא מקשי רק מספק דרוסה כמבואר בדבריהם שם . והיא חזקה מבוררת שלא נולדה דרוסה וע' בשפתי דעת ס' פ"א . והרמ"א ז"ל מודה בזה ואינו מטרין אלא בספק שאינו מבורר לעולם . ובגבינות פליגי החוס' והרמ"א ז"ל בסברא אחרת דכו"ע מודי בחזקה דאינו מבוררת לאו חזקה היא ומקורה מתוספתא טהרות (פ"ו) לענין קבר הגמול בה"ר אלא מטעם רובא יש לומר דהשתא יולא מרובה דבהמות כמ"כ הרשב"א והר"ן ז"ל . אבל בספק שהוא לפנינו לא נוכל להכשיר מטעם רובא שרי יולא זו מרוב בהמות . דהא נולד בה ריעותא ואין לנו להכשיר אלא מטעם חזקה דלמפרע וה"ה אינו מבורר בשעתה . והחוס' לא סברי להכשיר מטעם רוב בהמות ולכן מטריפים אפי' בגבינות ומכ"כ בספק טריפה נמאל הכל עה"כ . ויאל לנו דספק טריפה שנתברר בשעתו ודאי כשר בלא שום חולק על סברת רבה ביבמות . עוד י"ל סברא אחרת להיתר גבינות משום שהחוקנו מחיים בהיתר ואכלנו מינה זה כלל גדול דסוקלין ושורפין עה"ה כוה ומש"ה א"א להטריף בספק . ובענין ספק טריפה נראה ראי' להחמיר מהא דליחא בחולין (י') כל ספק בשחיטה פסול כל לאחויי ספק סכין פגומה

וכש"ע סי' שצ"ו ובאשר"י סי' ל' כ' בשם הראב"ד. ועוד כ"ז שאותו הבגד עליו אומרים לו קרע ואפילו לאחר כמה ימים מפני שלא קרע בשעת חימום כו'. [והנראה דטה"ד הוא ובס' תה"א העתיק כל דברי הראב"ד ז"ל וליחא הני חיבות מפני כו' ובאמת אין להם טעם]. וגם הג"ה דגס אינו מובן דמקשה והא אמרו ל' לשמואל נח נפשו' דרב קרע עליו חריסר מני כו' ומשני שאני רבנן כו' בשעת חימום דמי. ומאי מקשה דלא הוי ליה לקרוע כלל משום שלא הו' להט שעת חימום. וכי לא מחמתמי שמואל ור' יוחנן ככל ת"ח שבבבלי דקורעין זע"ז. אבל למדתי פי' המימרא והסוגיא מדברי הרמב"ן ז"ל בס' תה"א. ודאי מלאת קריעה והחיוב הוא לעולם אפילו אינו מחמתם אלא שיותר נכון לקרוע בשעת החימום וקושיית החוס' אין לה מקום כלל. וגם אין דבריהם מובן בל"ז ע"ש ובד"כ. אלא בקורע יוחר מהלורך שרי דוקא בשעת חימום ואין בזה משום בל תשחית. דהא אפילו משום כבוד שרי כמש"כ הפוסקים ז"ל כדמוכח ממשנה דאין מקרעין כמועד אלא קרוביו של מח. ש"מ דכחול יש קריעות מפני הכבוד. וחו דלא גרע מעביד למרמא אימתי' אאינשי' דביתי'. ואפילו בחמתו ה' שרי לקרוע אי לא דאסור לכעוס ע' שבת (ק"ה ב) והא שכ' הרמ"א סי' ת"ג ס"ד דבמקום שאין לו לקרוע אסור כו' היינו שלא מחמת חימום וכדי לשכך לערו. אבל מחמת חימום שרי והיינו דקאמר שמואל כל קרע שאינו בשעת חימום א"ק. ע"כ הפי' שצובר על בל תשחית אס' אין בקריעה זו מלוא. ומקשה הש"ס על הא דקרע חליסר מני וס"ד שלא הו' בשעת חימום ורק משום מלוא הו' כפי בחד כדן על ת"ח אבל חליסר יש בו משום ב"ת. ומשני דכשעת חימום דמי ושרי אפילו הרבה לשכך לערו. נמלא היואל דהקריעה המחויבת אינו אלא מלוא לקיימה בשעת חימום. אבל חיוב אפילו אינו מחמתם. או עבר זמן החימום רק שיהא בחוך ז' וממילא בת"ח שאין לו זמן אין חיוב לקרוע עליו אלא בשעת שמועה או חימום. וזה דאי' (בדף כ"ה א) סבור מה דהוי הוי. ומבואר באשר"י סי' ק"ו וז"ל כיון שלא קרעו כיום השמועה אע"פ שהוא בחוך ז' שוב אין קורעין דהא לאו שעת חימום הוא. ור"ל או בשעת שמועה דהוא בחוך ז' לקרוע. או בשעת חימום דשרי ומלוא לעולם על ת"ח משום כבוד חירה. אבל על קרובים אין מלוא בשעת חימום. רק החיוב מלוא יוחר שיהא בשעת חימום ומכ"מ בשעת חימום שרי לשכך לערו :

(ה) ביו"ד סימן שס"ד לענין הליכה על הקברות.

הנה יש בזה משום ביוזן המתים. מיהו באקראי לעבור שרי כמש"כ רשב"ם ב"ב (ק"א א') ד"ה הא קמיחדישי. מיהו עדיין יש בזה איסור הגאה משום דהוי תלוש ולבסוף חבדו. וגראה דזה תלוי במחלוקת רש"י וחס' חולין ובמס' ע"ז (מ"ה ב) ד"ה והבא לענין אינן תלוש ונשרש. וקרקע שחיברו ה"ה כרוכ ע' חוס' סנהדרין (מ"ו ב') ד"ה חלישה. וכבר ידוע הפסק בש"ע כחוס' דכמחבר דמי ע' סי' ו' וסי' קמ"ה. וכ"ח שאני הכא דכבר נאסר בחלוש ליחא דהא הזמנה לאו מילחא הוא. וכשנחלש להניחו על הקבר עדיין לא נאסר עד שהניחו עה"ק ואז נאסרו והוי כזריעה דמים. ועוד ראוי דעפר הוי מחובר מעיקרו מדכתיב מזבח אדמה תעשה לי. והי' מזבח של נחשת ממלאים אדמה ובה נעשה מחובר לקרקע בזה שהי' נבזב ומחובר לעפר האדמה. והר"ן שכ' במגילה פ"ג דהעשבים שנתלשו אסורים בהנאה לטעמי' שלא הכריע במחלוקת רש"י וחס' במ' ע"ז פ"ג. ולפרש"י ודאי אסור בהנאה אבל אין קי"ל כשיטת החוס'. והכי פסק הרמ"א בסו' שס"ח דמוחר למחור עשבים ללורך ביה"ק שזהו כבוד המתים. ואי הוי אסור בהנאה מה"ח לא הו' אפשר למחור ששרי אינו תופס דמיו אלא אינו אסור אלא משום כבוד המתים. ואפ"ג דהרמ"א בסו' שס"ד הביא דעת הר"י יעשי' שהוא דעת רש"י. אינו אלא לכחולל ראויה להתמיר דנ"מ דאס' להזהר שלא ליגר גס באקראי על קברות ראוי להזהר אבל ללורך מלוא אין לחוש וסומכין על דעת השו"ע שהוא בשעת החוס' :

חל דהוי סבירא הפוכה משני קרובים שוים דקיל אס' קורע על שניהם כ"א מבואר"ז. וחו זיל בחר טעמא שאינו מוסף כ"ש בחוך ז' משום דלא ניתן לשוללו ואינו ניכר דקריעה אחרת היא. כדאי' צנמ' (כ"ו ב) א"כ ה"ג בחוך ז' דלואי' אינו ניכר דקריעה אחרת היא ואפילו מוסף עפ"י טעם הג"ל. והואיל שנחבאר דוקא מחוך ג' אצטעו כרוחב הבגד כדמוכח מהא דהגיעו לטיבורו מחתיק ג"א שם ובשו"ע שם סי' כ"א. א"כ הוי קריעה חדשה ממש לכן לא ראייתו לשנות המנהג בקריעה חדשה. וגם בל"ז ה' עות לי שלא לקלקל הבגד ברחבו כ"כ :

(ב) קרעתי הט"ק. וטעמי דהניחא אפקרסוחו ח"מ הקריעה והסכימו הפוסקים דהוא בגד הזיעה. וכ' הרא"ש סי' ל' דאינו עשוי ללבישה אלא כדי לקבל הזיעה וה"ג אינו מכיין בו אלא לשם מלוא ליינת. והנה כבר נדחקו הראשונים על לשון הברייתא אינה מעכבתו הקריעה ע' באשר"י שם. והנראה לע"ד דאשמועינן בזה דמכ"מ שייך בו מלוא קריעה ויולא בו במקום שא"ל לקרוע כל הגנדים וס"ד דלא שייך בו קריעה כלל והוי כלמטה מן הטעם קמ"ל דרק אינה מעכבת. והנפקותא אינו בשאר קרובים דהא בעינן בגד העליון. אלא בקריעה דבשעת יליאת נשמה או אדם כשר או ת"ח שאינו רבו דא"ל בגד העליון דוקא וטעמא רבא איכא דבשלמא בקרובים שאסור לשלול כל ז' אלמא דבעינן שיהא ניכר קריעתו כל ז' א"כ בעינן דוקא בגד עליון. אבל כל הני קריעות דשוללין מיד כמבואר בש"ע שם סי' י"ז. והרמב"ן ז"ל בס' תה"א מחירי אף למחות מיד מאי נפקותא בבגד העליון דוקא. ומשום זה יש להסביר טעם הרמ"א בס"ב שמיקל בהני קריעות אף בשולי הבגד ע"ש ואס' שאינו דומה לנ"ד דהתם תניא לא ילא. ואפשר שאינו שייך בזה מלוא קריעה כלל. אבל בבגד החחתין שייך מלוא קריעה שהרי באו"א חייב לקרוע. וא"כ במקום דלא בעינן שיהא ניכר מהני אפילו בגד החחתין. ושפיר קמ"ל האי תנא דאפילו אפקרסוחי' שייך בו מלוא קריעה. אלא שאינו מחויב בכבוד או"א לקרוע גם אותו :

(ג) דעת הש"ע כהרמב"ם דעל רבו קורע עד שמגלה את לבו. והרמב"ן ז"ל בס' תה"א והביאו הרא"ש סי' ל' משיג עליו. מהא דרוד לא קרע אלא טעם ואותו קריעה ילפינן מדוד. ולי נראה דל"ק"מ שהרי באמת באו"א הוי מה"ד סגי בטעם. אלא הוסיף מלד הסביר כדאיחא בירושלמי והביאו הרמב"ן ז"ל א"ר אבדימא בר חנחום מפני שבטלה ממנה מלוא כיבוד. וסבירא זו יש ג"כ ברב וגשיא שמלוא לכבדם יוחר מאו"א ומורא רבך כמורא שמים. וכן הנשיא מלוא ליראות ממנו כדכתיב שום השים עליך מלך. ושאני דוד שלא חל עליו מלוא זו שגם הוא משוח מלך. וגם יונתן שהי' אב"ד מכ"מ לא הו' רבו של דוד בחורה. אדרבה דוד הי' גדול ממנו באסוקי שמעחתא אד"ה כדכתיב והי' עמו. וידוע באגדה וחו דאין הוכחה שלא קרע דוד יוחר על שאל. אלא פי' בפסוק כדי אחיה משום דפי' על שאל ועל יהונתן ועל בית ה' וגו' ללמד דעל כל אחד חייב לקרוע ועל שמעוה הרעות ודאי אין חיוב אלא כדי אחיה. ואין להקשות מהס"ד בדף כ"ו א' ואימא עד דהוי כלה. דודאי אי גימא הכי אין חיוב כלל לקרוע על הנשיא לבד. ולא שייך לקרוע משום ביטול מלוא לבד דא"כ על כל כיב"ז נמי. וחו דהא באלישע כתיב ויחוק בבגדיו וגו' וגמרינן מהתם קריעה דאב ואס' ורבו לענין שאינן מחחתין כדאיחא שם. וכתיב שם ויחוק משמע כדי אחיה ולא יוחר גס על אב ואס'. וביותר הי' 'הרמב"ן להקשות מאלישע שקרע על אליהו כדי אחיה. אלא ודאי שאינו מוכח דלא יוחר אלא לא פחות מכדי אחיה. ובאמת קרע אלישע ודוד תלד הסבירא דירושלמי עד שגלו את לבס' :

(ד) איתא צנמ' שם (כ"ד א) כל קרע שאינו בשעת חימום אינו קרע משמע שא"י בו ידי קריעה. וא"כ אס' אינו מחמתם כלל לא שייך בו קריעה. והדבר תמוה [וע' חוס' שם] ובפוסקים לא הובא זה הדין כלל ולא בשו"ע. רק בדרך אגב ניכר באשר"י דמלוא לקרוע בשעת חימום. וע' בטור ריש סי' זה